

ZIPs

ZUIDAS INTEGRATED PLACEMAKING STRATEGY
APRIL 2011

Voorwoord

Zuidas biedt de unieke mogelijkheid om gebiedsbrede kansen te combineren met de karakteristieken van de verschillende deelgebieden. In het voorliggende product “Zuidas Integrated Placemaking Strategie” (ZIPS) is een strategie ontwikkeld om Zuidas sneller tot een rijker milieu te brengen dat zowel aangenaam als aantrekkelijk is. Deze strategie moet de verschillende en soms zelfs tegenstrijdige condities en voorwaarden, die er nu eenmaal in een stedelijk milieu zijn, op een goede wijze met elkaar in verband te brengen.

De ZIPS verbindt zich met de geest en ambitie van de Visie Zuidas 2009. In deze Visie zijn de overkoepelende principes aangegeven. De Visie Zuidas geeft naast de ambities ook een mogelijk wensbeeld weer voor een situatie rond 2030. De ZIPS is vooral gericht op de nabije toekomst (2015) en geeft invulling aan de overkoepelende principes van de Visie Zuidas 2009.

De ZIPS bestaat niet uit dwingende regelgeving maar is een instrument voor sturing van het proces voor de vormgeving van een betekenisvolle en duurzame Zuidas. Een instrument dat ingezet wordt om in de volle breedte te komen tot het integraal ontwerpen. De aandacht van de ZIPS richt zich concreet op gebieden die aan verandering onderhevig zijn en worden ‘focusgebieden’ genoemd. Deze dienen als voorbeeld om de toepassing van de ZIPS binnen Zuidas te illustreren.

Samenvatting

Om Zuidas te ontwikkelen tot een rijke, authentieke en betekenisvolle plek, is het nodig complexe en soms zelfs tegenstrijdige componenten met elkaar te verenigen. De vele krachten in het spel moeten samengebracht worden in een heldere en integere visie. Daarbinnen moet ruimte zijn om antwoord te geven op nieuwe en onverwachte elementen die binnen de dynamische natuur van een stad aanwezig zijn.

De Zuidas Integrated Placemaking Strategie (ZIPS) is een manier van denken die zich richt op het samenspel tussen het enerzijds hebben van een duidelijke visie en anderzijds het inspelen op onverwachte en dynamische veranderingen. In de ZIPS wordt daarom benadrukt dat een langetermijnvisie weliswaar relevant is maar dat de strategische focus ligt op veranderingen voor de korte termijn. De ZIPS hebben dan ook vooral betrekking op de periode tot en met 2015.

In de ZIPS worden de gebiedsbrede strategieën en ontwerpprincipes beschreven. Deze kunnen worden geïmplementeerd in de focusgebieden. De ontwerpprincipes geven algemene richtlijnen mee die sturing geven aan de focusgebieden. De gebiedsbrede strategieën hebben betrekking op de concrete (ruimtelijke) componenten die Zuidas als geheel karakter en structuur geven.

De focusgebieden betreffen gebieden in Zuidas waar in de komende jaren veranderingen te verwachten zijn. Binnen deze gebieden moet de integratie en interactie plaatsvinden tussen gebouwen, openbare ruimte, bestemmingen en activiteiten. Dit is gebaseerd op de breed geformuleerde en voor de Zuidas geldende ontwerpprincipes en strategieën. Belangrijk hierbij is de relatie met de context van Zuidas, het tijdelijk grondgebruik dat duurzaam stedelijk leven stimuleert en het mogelijk maken van een complete, levendige en leefbare omgeving voor mensen op elk moment van de dag.

De ZIPS geeft richtlijnen, maar is meer nog bedoeld als beschrijving van een proces dat op creatieve wijze integratie mogelijk maakt van waardevolle variabelen die zich in Zuidas aandienen. Om dat te bereiken is een proces van evaluatie en discussie over het ontwerp van groot belang. Dit moet met regelmaat plaatsvinden in een wederkerig proces tussen alle betrokkenen. In de ZIPS is een checklist opgenomen die handig is om gericht de discussie over het ontwerp te kunnen voeren.

De ZIPS is zodoende een gids in een proces om de Zuidas te laten evolueren van een in balans zijnde langetermijnvisie naar een bruisende, hedendaagse stad, die op een authentieke wijze invulling wil geven aan de aspecten van het leven van vandaag.

Inhoud

Missie	6
15 x 15	6
ZIPS	6
1. Ontwerpprincipes	10
Een deel van Amsterdam, een plek in de wereld	13
Beleving van compleetheid in alle fasen	13
Geïntegreerde planning en ontwerp	14
Duurzaam, flexibel en aanpasbare ontwikkeling	14
Complexiteit met volledigheid	15
Ruimtelijke hiërarchie, de straat als verblijfsruimte	15
Programmeerbare ruimtes	16
Bestaande principes bevestigd en geherdefinieerd	16
Metten, weten, verantwoording van prestaties	17
2. Gebiedsbrede strategieën	18
Integratie met de stad	20
Stadsplattegrond	22
Open ruimtes / openbaar domein	26
Verkeer en bereikbaarheid	52
Kabels en leidingen netwerk	56
Voedsel	58
Kunst en cultuur	60
Grondgebruik / programma	62
Klimaatverandering en duurzaamheid	64
Informatietechnologie	70
ZIPS checklist	74

Inleiding

Missie

De ontwikkeling van Zuidas als een succesvol, internationaal zakelijk centrum is inmiddels op de kaart gezet. De verdere ontwikkeling van het gebied tot een compleet stedelijk gemengd milieu zal echter nog decennia in beslag nemen. Duidelijk is ook dat Zuidas in 2011 anders zal zijn dan Zuidas in 2030. Belangrijk is nu om het proces van een steeds veranderende ontwikkeling ter hand te nemen. Het gebied moet daarbij in elke fase van haar ontwikkeling tot de verbeelding spreken en kwaliteit hebben. Het zal altijd een duurzaam, goed functionerend en vanzelfsprekend deel van de stad moeten uitmaken, zonder dat het wensbeeld voor over 20 jaar uit het oog wordt verloren.

De Zuidasorganisatie stelt zich ten doel om de eerstkomende 5 jaar deze ontwikkeling te stimuleren, met als doel de (potentiële) kracht van het gebied verder uit te bouwen. Zuidas richt zich de komende jaren in ieder geval op de volgende speerpunten:

- Versterking van het internationale milieu;
- Attractiviteit en levendigheid door compleetheid vanaf het begin;
- Verbindingen met Amsterdam en de regio;
- Gebruik maken van (aanwezige) kennis en ambities.

Zuidas is belangrijk voor Amsterdam. Hoge ambities zijn kansrijk. De mensen kunnen hier een (internationale) carrière vormgeven door de aanwezigheid van een bijzondere internationale bedrijvigheid. Dit in een omgeving waar kennis, onderzoek, consultancy en dienstverlening centraal staan. Zuidas heeft ook goede toegang tot informatie- en medianetwerken. Zuidas is ook belangrijk voor Nederland. Binnen de Metropoolregio Amsterdam heeft het bij uitstek niet alleen goede verbindingen met de luchthaven Schiphol maar ook met de binnenstad van Amsterdam waar een rijk aanbod is aan cultuur en bijzondere stedelijke kwaliteit.

Zuidas is dan ook een plek waar nieuwe economieën kansen hebben in combinatie met woonruimte en voorzieningen. En dat alles met een openbare ruimte van hoge kwaliteit. Ook de direct aangrenzende omgeving is bijzonder. Amsterdam Zuid is een gewild en succesvol woongebied. Er zijn meerdere bijzondere voorzieningen in de buurt en een aantrekkelijk landschap bij de Amstel en het Amsterdamse Bos met Nieuwe Meer. Het stedelijk milieu in Zuidas krijgt al vorm door de aanwezige voorzieningen als de Vrije Universiteit met ziekenhuis, scholen, waaronder de Rietveldacademie, sportvoorzieningen, expositieruimtes, congrescentra (RAI) een theater en parken. Daarbij zorgen meerdere stations voor een zeer goede bereikbaarheid per openbaar vervoer.

Dit alles geeft Zuidas een uitstekende uitgangspositie om op voort te bouwen.

“15 by 15”

Door de projectorganisatie Zuidas zijn 15 concrete acties/ projecten geformuleerd, die voor 2015 gerealiseerd zullen worden. Deze acties die de naam “15 by 15” dragen, zullen een extra impuls geven aan de belangrijkste speerpunten van Zuidas. De concrete acties lopen uiteen van de realisatie van 1000 extra woningen, 50 nieuwe internationale bedrijven tot aan evenementen in de openbare ruimte. ZIPS kan als leidraad worden gehanteerd bij het verder uitwerken van de betreffende acties.

ZIPS

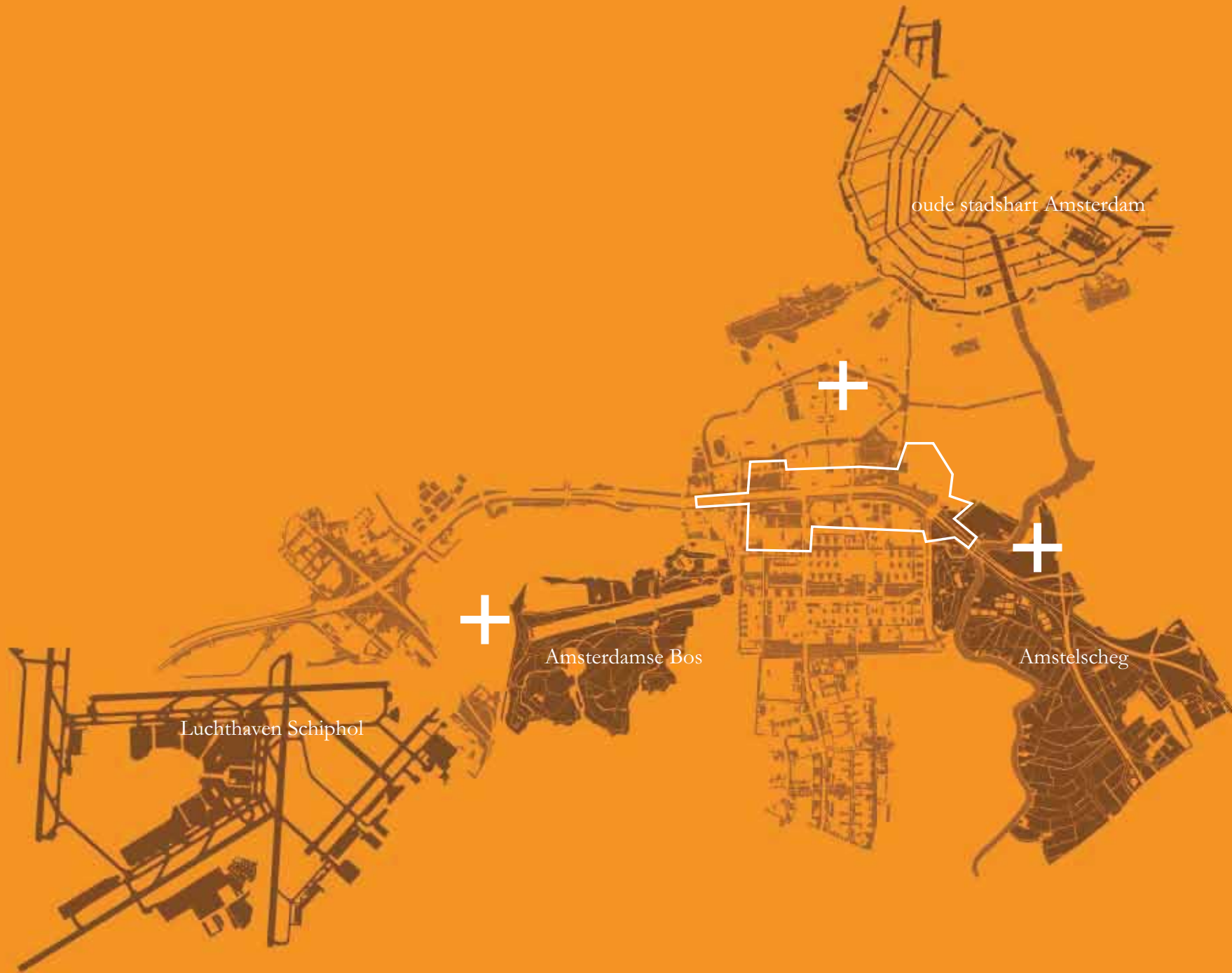
De ‘Zuidas Integrated Placemaking Strategie’ (ZIPS) legt een strategie neer die inzicht geeft in de mogelijkheden die Zuidas als geheel biedt in combinatie met het ontwikkelen van de deelgebieden in Zuidas die elk hun eigen karakteristiek hebben. Anders gezegd gaat het om een benadering van houvast bieden bij de gebiedsontwikkeling in zijn geheel, bijvoorbeeld het verder invullen van het raamwerk openbare ruimte, in samenhang met de realisatie van de projecten binnen de deelgebieden. De ZIPS is specifiek bedoeld als instrument om het proces en de prestaties binnen een integrale ontwikkeling te sturen. Het is er mede op gericht om Zuidas op de korte termijn al een volwaardig functionerend stedelijk gebied te laten zijn. Deze werkwijze past binnen de ambities van de Visie Zuidas.

De planologische en stedenbouwkundige samenhang binnen Zuidas en de relatie die deze heeft met de doelstellingen van de Metropoolregio Amsterdam is eveneens van belang. Het betreft dus de grote en de kleine schaal. Om een en ander inhoudelijk een stap verder te brengen is hiervoor het Hoofdontwerpteam Zuidas (HOT) ingezet.

1. Gebiedsbrede strategieën en ontwerpprincipes

De gebiedsbrede strategieën geven inzicht in de fysieke en niet-fysieke hoofdstructuren die Zuidas intern en met de omgeving verbinden. Bij het opstellen van de ZIPS is duidelijk geworden dat, om tot een echte ‘placemaking’ strategie te komen, de niet-fysieke strategieën steviger moeten worden uitgewerkt. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de sociaal-culturele aspecten, het programma (welke mensen willen in Zuidas wonen, werken, bewegen, en gebruik maken van voorzieningen, etc.) en beweging van mensen door het gebied (movementsystem).

In de Visie Zuidas zijn de hoofdstructuren tot en met 2030 aangegeven. Voor de onderdelen stadplattegrond en openbare ruimte geeft ZIPS een update voor de langere termijn. Voor het overige richt ZIPS zich zoveel mogelijk op implementatie van de hoofdstructuren gericht op de komende 5 jaar.

oude stadshart Amsterdam

Amsterdamse Bos

Amstelscheg

Luchthaven Schiphol

2. Focusgebieden

De focusgebieden zijn de gebiedsdelen van Zuidas waar in de komende 5 jaar kansrijke initiatieven zijn die op korte termijn bijdragen aan een aantrekkelijke en complete leefomgeving. Beoogd wordt om een proces in te zetten dat zal leiden tot een veel sterkere integrale werkwijze bij het ontwerpen en ontwikkelen van projecten. Volgens de huidige inzichten zijn een aantal focusgebieden benoemd die als speerpunten dienen voor de ontwikkeling van Zuidas. Natuurlijk kunnen nieuwe focusgebieden in de loop van de tijd worden toegevoegd, als daarvoor de goede mogelijkheden liggen.

Binnen de focusgebieden moet de integratie en interactie plaatsvinden tussen gebouwen, openbare ruimte, bestemmingen en activiteiten. Dit is gebaseerd op de breed geformuleerde en voor de Zuidas geldende ontwerpprincipes en strategieën. Belangrijk hierbij is de relatie met de context van Zuidas, het tijdelijk grondgebruik dat duurzaam stedelijk leven stimuleert en het mogelijk maken van een complete, levendige en leefbare omgeving voor mensen op elk moment van de dag.

De ZIPS is niet bedoeld als blauwdruk, maar is bedoeld om de discussie op gang te brengen over de inhoud van het ontwerp- en planproces. Hierbij is een integrale benadering essentieel. De uitkomsten en resultaten van de discussies moeten bijdragen aan het verder vervolmaken en rijker maken van de voorgestane invulling van Zuidas. Het zijn de bouwstenen voor het raamwerk waarmee zowel fysieke als niet-fysieke, soms tijdelijke, elementen worden bedoeld.

Er is in de ZIPS een checklist toegevoegd bedoeld als handvat voor het planproces.

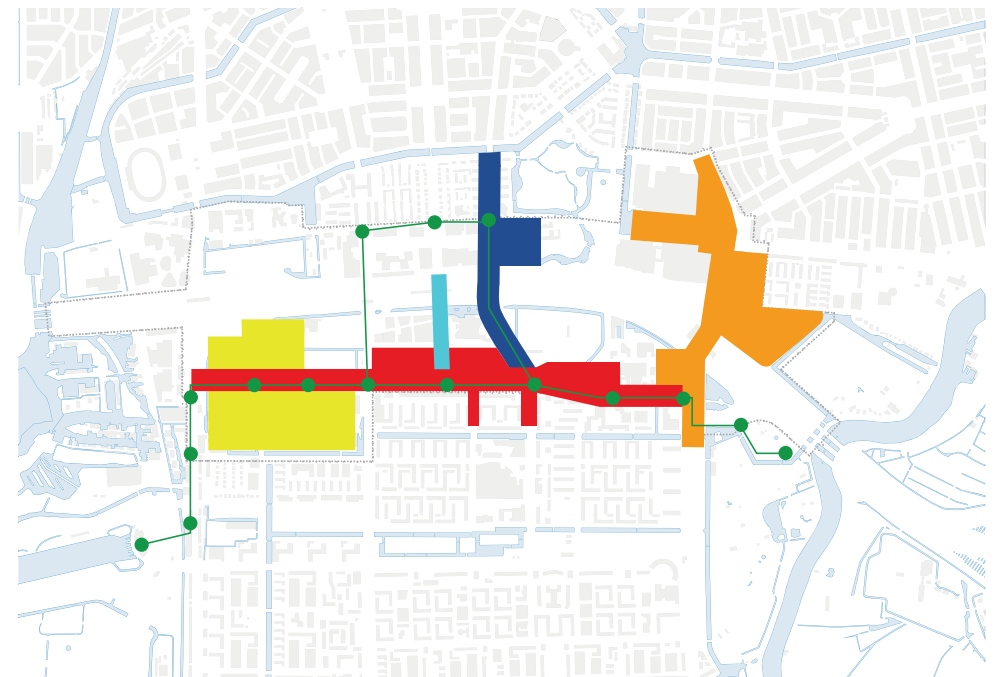
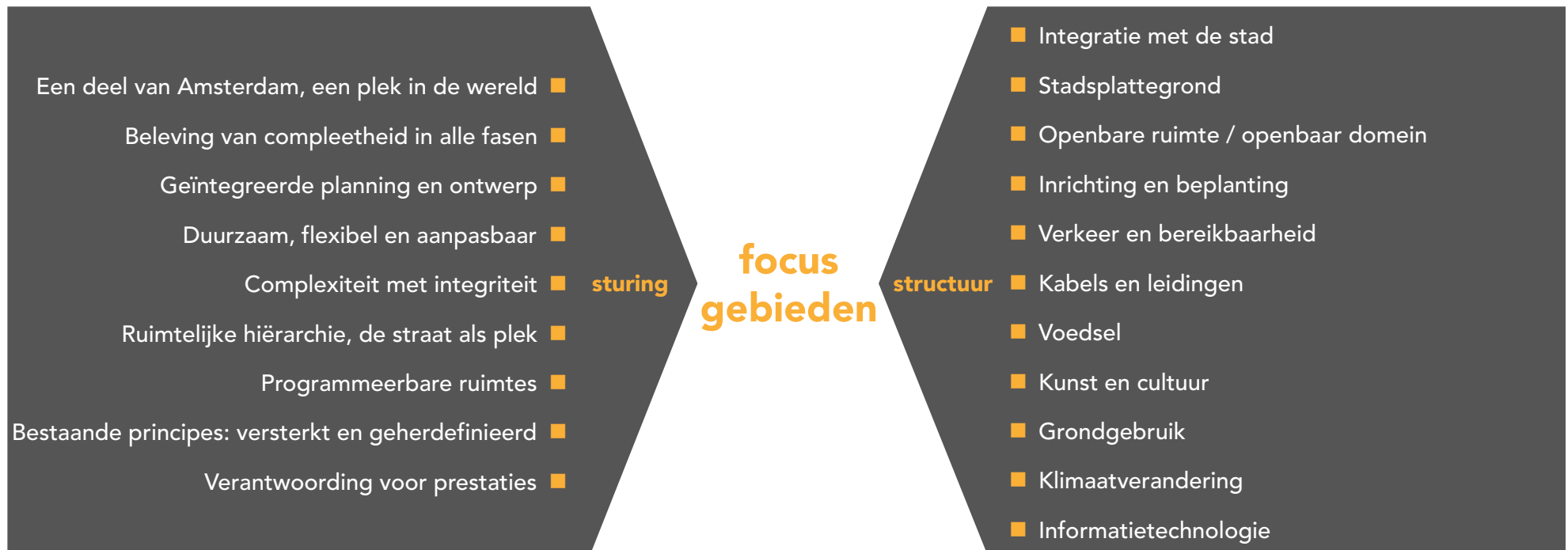

diagram focusgebieden

Proces ZIPS

Ontwerpprincipes

Gebiedsbrede strategieën

1 Ontwerpprincipes

De ZIPS is gebaseerd op ontwerpprincipes die richting willen geven aan toekomstige projecten binnen Zuidas. Ze zijn eerder allesomvattend dan voorschrijvend en grijpen aan op onderwerpen die te maken hebben met de manier waarop dit deel van de stad zal worden bewoond.

- Een deel van Amsterdam, een plek in de wereld
- Beleving van compleetheid in alle fasen
- Geïntegreerde planning en ontwerp
- Duurzaam, flexibel en aanpasbare ontwikkeling
- Complexiteit met volledigheid
- Ruimtelijke hiërarchie, de straat als verblijfsruimte
- Programmeerbare ruimtes
- Bestaande principes bevestigd en geherdefinieerd
- Meten, weten, verantwoording van prestaties

Ontwerpprincipes

- Een stukje Amsterdam, een plek in de wereld

De authenticiteit van de steden staat onder grote druk. De internationale en breed verspreide kenmerken van het huidige moderne leven leiden in toenemende mate tot gelijksoortige omgevingen in de hele wereld. Zuidas maakt deel uit van het wereldwijde netwerk. Het is echter van belang om goede analyses te maken van componenten die het leven op deze plek beïnvloeden. Op basis hiervan kan het unieke van Zuidas en de mensen die er leven in de planontwikkeling tot uiting worden gebracht. De specifieke beleving van de plek krijgt zo betekenis.

Een deel van Amsterdam in wording

- Beleving van compleetheit in alle fasen

Een geplande omgeving geeft maar al te vaak slechts een belofte voor de toekomst, vaak in de vorm van een gewenst eindbeeld. In eerste periode van de Zuidasontwikkeling was dat heel begrijpelijk, maar is het nu niet meer. Zuidas moet reageren op een steeds veranderende omstandigheden en niet wachten op het leven in de toekomst. Concreet betekent het dat in elke periode de beschikbare grond moet worden gebruikt en dat de zogenoemde tijdelijke projecten niet beschouwd moeten worden als tijdelijk, maar als definitief. Bij de uitvoering van werkzaamheden moeten tussenfases bij voorkeur worden vermeden door zoveel mogelijk eindsituaties te maken.

Tijdelijke invulling van een kavel in Berlijn

Ontwerpprincipes

- **Geïntegreerde planning en ontwerp**

Bij geïntegreerde planning en ontwerp staat een gezonde leefomgeving centraal. Het betreft alle aspecten die invloed hebben op het leven in de stad van mensen, zowel de fysieke als niet-fysieke aspecten. Het fysieke, ruimtelijke aspect heeft lange tijd de belangrijkste aandacht opgeëist. De steeds duidelijker wordende problemen zoals klimaatverandering, duurzaamheid en dergelijke zijn steeds complexer geworden. Het gaat er in de huidige tijd om in de planvoorstellen alle aspecten in de volle breedte en integraal aan bod te laten komen. Deze integratie moet naast efficiënte oplossingen hiervoor ook een unieke bewustwording van de identiteit van Zuidas opleveren.

De mens staat centraal in het integrale ontwerp

- **Duurzame, flexibele, aanpasbare ontwikkeling**

Een belangrijk kenmerk van een 'gezonde' plek is dat snel geanticipeerd kan worden op veranderende omstandigheden. Waar mogelijk moeten oplossingen op verschillende manieren kunnen worden ingezet. Het betreft oplossingen voor gebouwen, de openbare ruimte en de diverse netwerksystemen van de stad, zoals bijvoorbeeld informatiesystemen. Te ver doorontworpen oplossingen die slechts één toepassing dienen moeten worden voorkomen. Flexibiliteit en aanpasbaarheid moet worden gerealiseerd waarbij er zo weinig mogelijk verspilling is met zo min mogelijke gevolgen voor de bestaande omgeving.

Een duurzame werkomgeving, waarin diverse sociale, economische en milieu-aspecten samenwerken

- **Complexiteit met volledigheid**

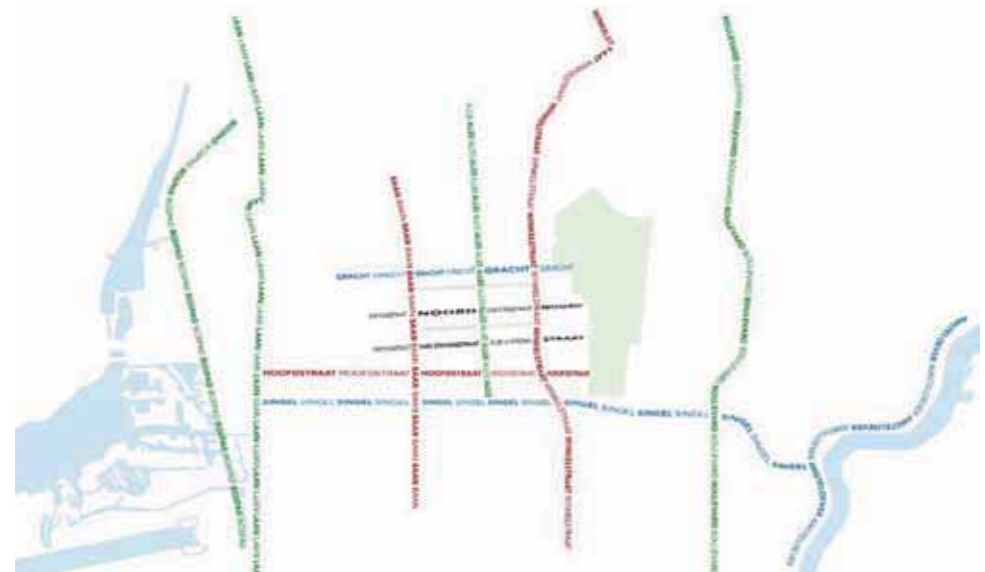
Diversiteit is het kenmerk van rijk stedelijk milieu (diversiteit op het gebied van bijvoorbeeld mensen, bestemmingen (functies) en stedelijke ruimtes. Complexiteit en tegenstellingen horen daarbij. Diversiteit is vaak niet gepland maar veelal het gevolg van het inspelen op kansen die zich aandienen. Bij de ontwikkeling van Zuidas moet gezocht worden naar de lokale “complexiteiten” die de plek karakteriseren (zoals materialen, functies en vormen). Deze moeten worden afgezet tegen brede strategieën die er zijn voor bijvoorbeeld het landschap, groen, water en andere factoren die de stad volledig maken.

Het maïsveld in Zuidas. Het introduceren van tijdelijke invullingen.

- **Ruimtelijke hiërarchie, de straat als verblijfsruimte**

Een aantrekkelijk ingerichte omgeving betekent dat er diversiteit moet zijn in de straten, pleinen en andere plekken. Het gaat om een variatie in schaal (hofjes, grote en kleine pleinen etc.). Met verschillende middelen kan binnen Zuidas hiërarchie worden aangebracht. Bijvoorbeeld door het definiëren wat voor- en achterkanten zijn en het selecteren van gebieden met een concentratie aan een druk en dynamisch stedelijk leven als gevolg van een grote hoeveelheid verschillende activiteiten. Binnen de hiërarchie aan ruimtes is de straat belangrijk als verblijfsruimte. Plinten met voor het publiek toegankelijke voorzieningen spelen hierin een essentiële rol.

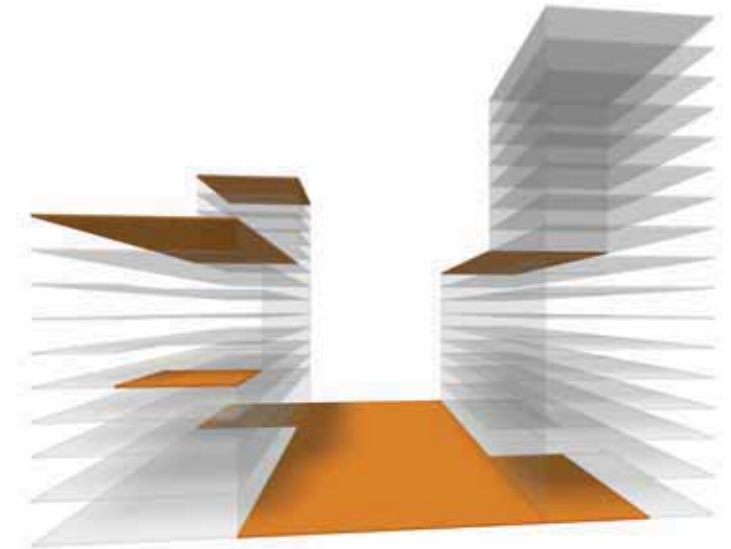

Diverse straattypes en karakteristieken.

Ontwerpprincipes

- **Programmeerbare ruimtes**

De fysieke ruimte moet op verschillende manieren kunnen worden gebruikt. Inzicht moet worden gegeven in de gebruiksmogelijkheden en kansen die de openbare ruimte biedt op elk moment van de dag, onder alle weersomstandigheden en op allerlei manieren. Onder de 'openbare ruimte' wordt in dit geval verstaan dat deze meer is dan, normaal gesproken, het maaiveld op straatniveau, maar ook inhoudt unieke voorzieningen in de gebouwen, zoals de bedrijfsatria en dakterrassen, en de hoger gelegen gebieden zoals die vaak te vinden zijn bij de (spoor- en weg)infrastructuur. Het verschillend kunnen gebruiken van ruimtes en plekken gedurende kortere tijd moeten geprogrammeerd worden.

Het benaderen van de openbare ruimte in drie dimensies.

- **Bestaande principes van het stadsbeeld bevestigd en geherdefinieerd**

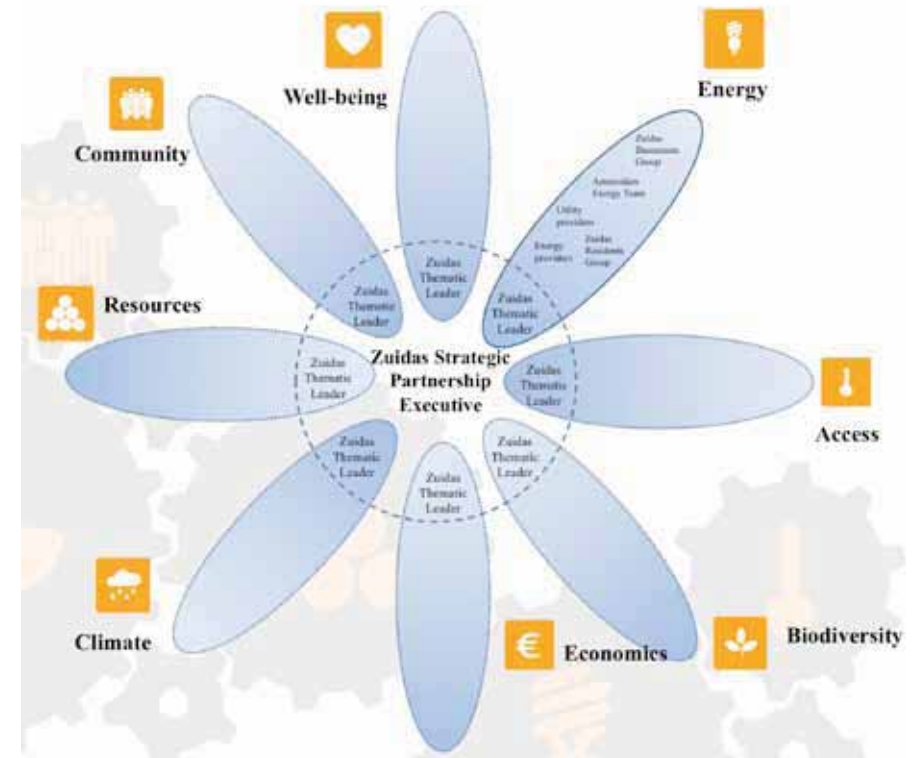
Het stadsbeeld in Zuidas wordt vormgegeven door heldere principes voor een bouwtypologie met specifieke vorm en schaal. Deze bestaat uit een plint tot circa 10 meter hoogte, een middenbouw tot circa 30 meter hoogte met daarboven, plaatselijk en volgens een dambordpatroon, torens tot maximaal 105 meter hoogte. Vanwege het continueren van het stedelijk beeld moeten deze principes zoveel mogelijk worden voortgezet. Daarbinnen kan gezocht worden naar meer diversiteit en hiërarchie.

Inrichting van de Claude Debussylaan

- **Meten, weten, verantwoorden van prestaties**

De beleving van de leefomgeving in kwalitatieve zin moet in balans zijn met de mate waarin deze kwantitatief presteert. Door kwantificeerbare doelen te stellen op het gebied van energie, water, afval, leefomgeving en dergelijke wordt het mogelijk deze op efficiëntie te toetsen en te beoordelen. Hierdoor kan verantwoordelijkheid worden genomen voor mogelijke consequenties. Bij de doelen moet rekening gehouden worden met zowel wereldwijde als projectspecifieke kenmerken. Deze doelen moeten in een zo vroeg mogelijk stadium bij de projecten worden vastgesteld, zodat ze richting kunnen geven aan het tot stand komen van oplossingen. Dit proces moet regelmatig worden bijgehouden door het monitoren en rapporteren.

Zuidas model voor collectieve verantwoording.

Gebiedsbrede strategieën

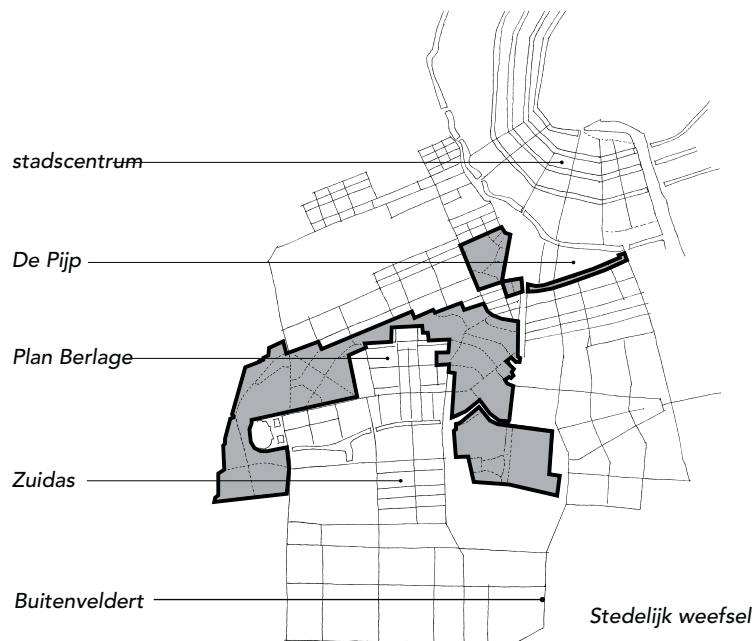
- Integratie met de stad
- Stadsplattegrond
- Open ruimtes / openbaar domein
- Inrichting en beplanting
- Verkeer en bereikbaarheid
- Kabels en leidingen
- Voedsel
- Kunst en cultuur
- Grondgebruik
- Klimaatverandering
- Informatietechnologie

Gebiedsbrede strategieën: Integratie met de stad

De ringweg A10 en de spoorbaan zijn een dominante factor in de stadsplattegrond. Zowel in aanwezigheid als in discontinuïteit van de onderliggende stadsplattegrond. De ambitie van Zuidas is om de stadsdelen aan weerszijden van deze infrastructuur op elkaar aan te sluiten. Onder meer middels het versterken van routes en het voortzetten van de ruimtelijke structuur.

Typologie

De compacte stad Zuidas neemt een bijzondere positie in tussen twee grote groene landschappen (Amstel en Nieuwe Meer), de gesloten stad van bouwblokken (Zuid en Binnenstad) en de open groene tuinstad (Buitenveldert).

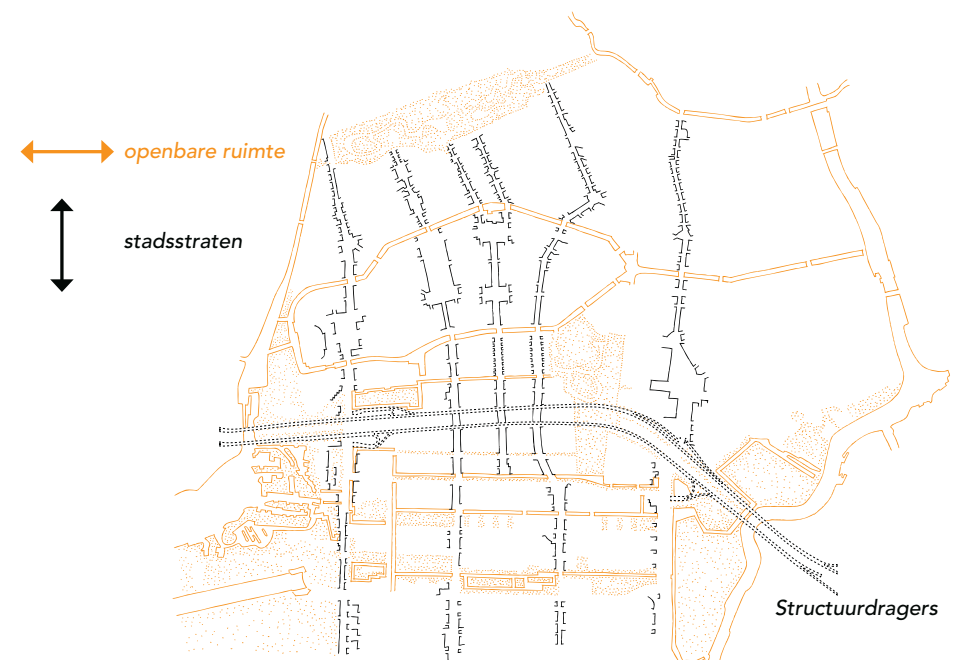

Weefsel

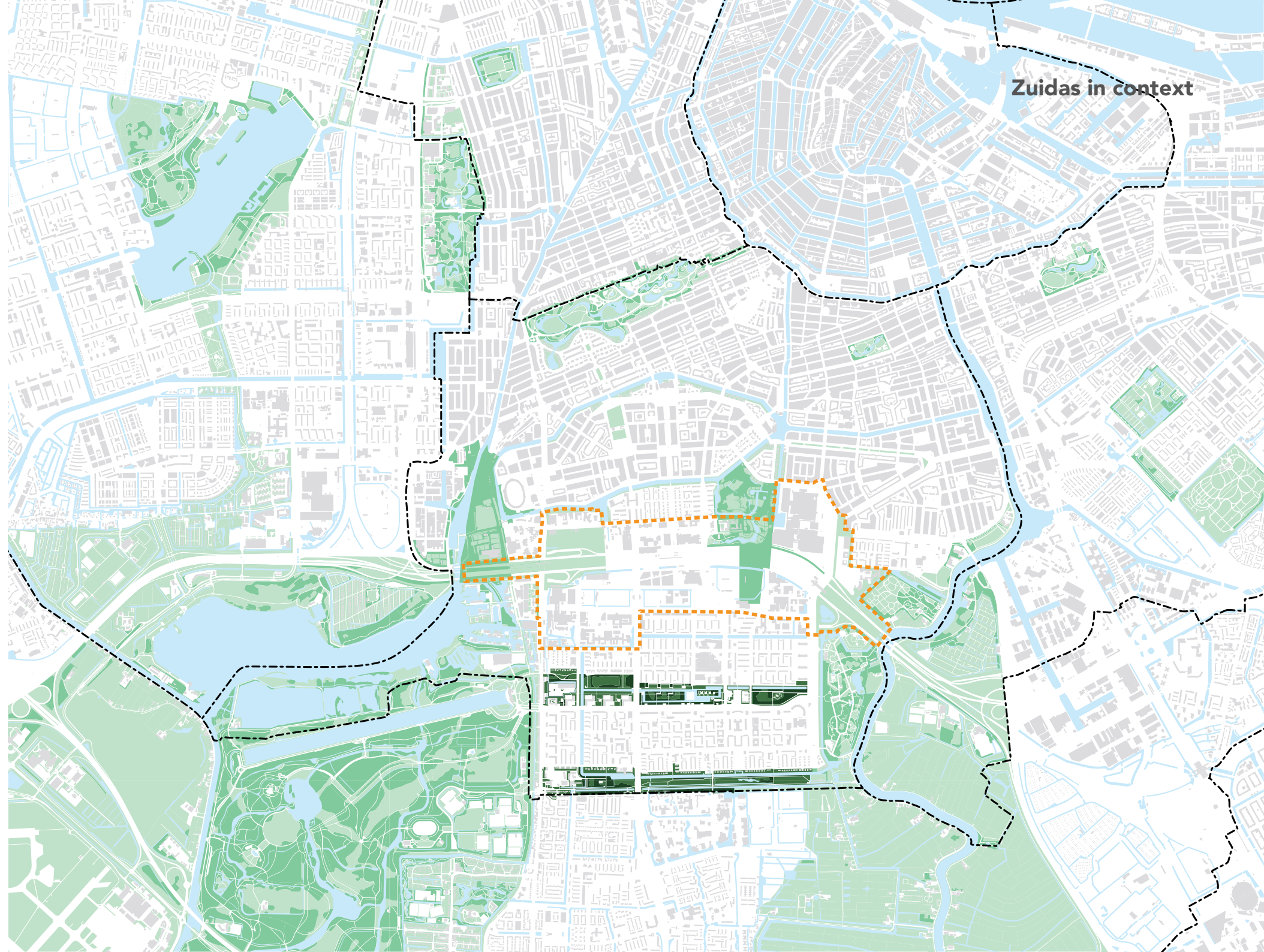
De historische ontwikkeling van het stedelijk weefsel heeft bepaalde verschillen en dominante richtingen opgeleverd. Tussen weefsels uit verschillende periodes liggen breuken en overgangszones. In het plan Zuid werden door Berlage feitelijk al de voorzieningen getroffen om Zuidas goed aan te sluiten op de omringende stad. Zuidas en Buitenveldert vormen samen een coherent stedelijk weefsel. Routekeuzes tussen de stad en Zuidas worden beïnvloed door de hoofdwegen en het systeem van kanalen van Zuid met veranderingen van richting in de overgangszones tussen Zuid en het centrum.

Structuur

De hoofdwegen van Zuidas sluiten in noord-zuid richting goed aan op de stadsstructuur. Van Zuid tot Buitenveldert is het stratenpatroon overzichtelijk en ononderbroken. De richting oost-west vertoont een gering samenhangend wegenpatroon met flinke hiaten. De stadsstructuur wordt in deze richting eerder bepaald door waterwegen en lineaire parkstroken tussen de groene gebieden Amstel en Nieuwe Meer. De A10 en het spoor vormen een zelfstandige laag, die als het ware op de onderliggende stadsstructuur is gepositioneerd.

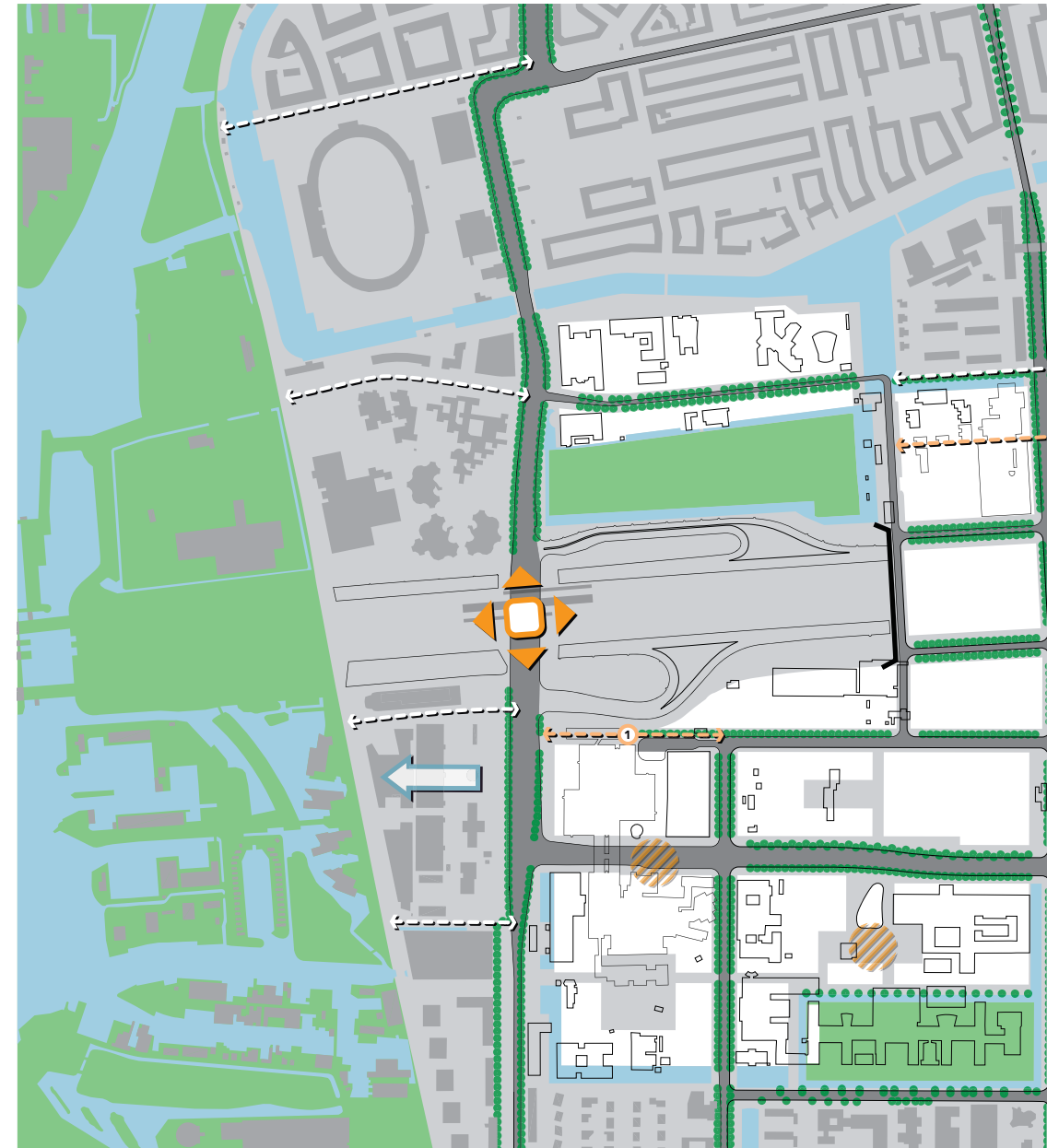
Zuidas in context

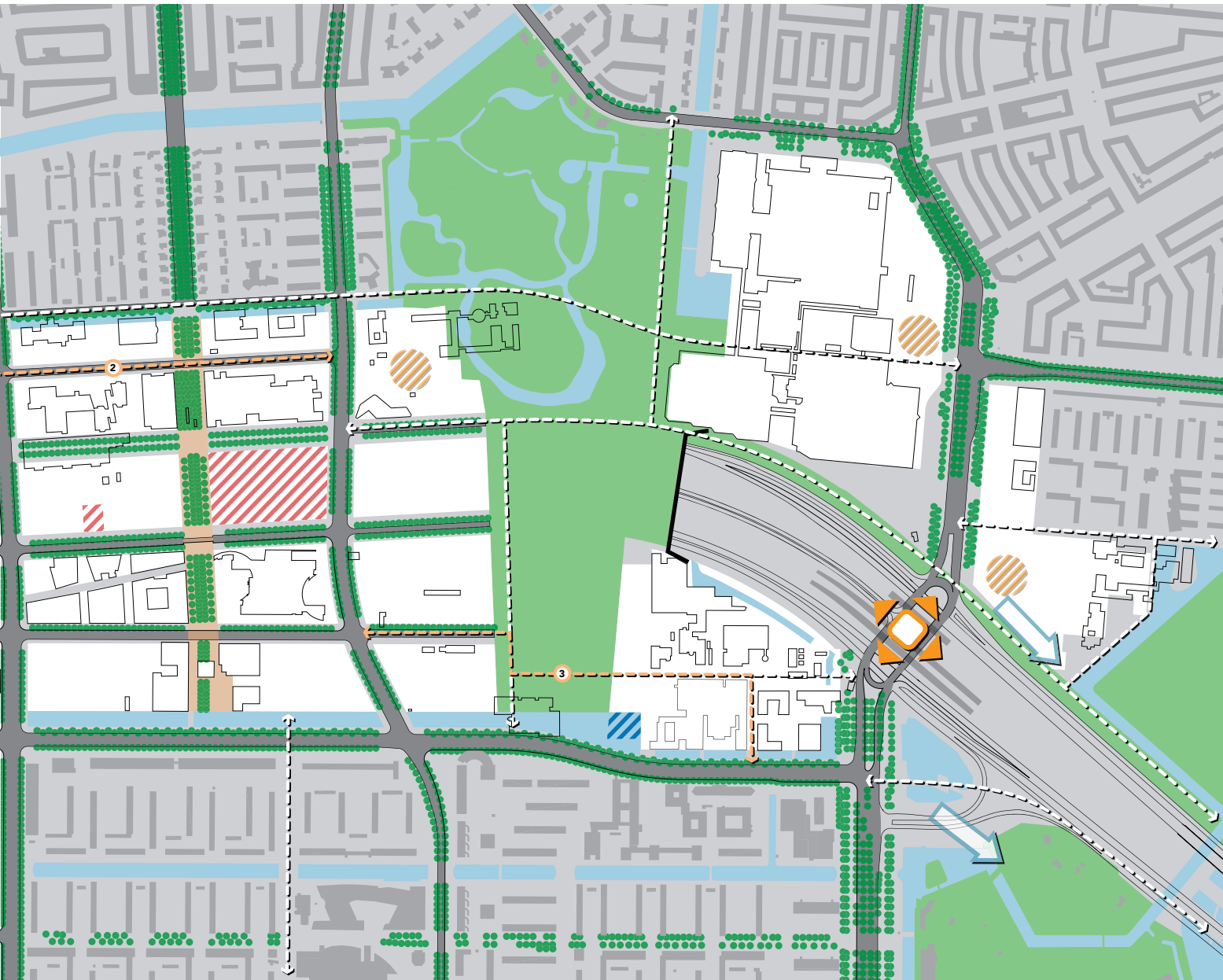

Gebiedsbrede strategieën: Stadsplattegrond

Raamwerk

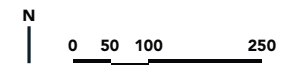
De stadsplattegrond is het raamwerk dat wordt gevormd door de hoofdwegen en belangrijke stedelijke ruimtes. Het is op onderdelen een bewerking van de vastgestelde stadsplattegrond van de Visie 2009. Het legt de bouwvelden vast en waarborgt de noodzakelijke verkeers- en verblijfsruimte. Het bestaat uit harde en indicatieve contouren van bouwvelden, het primaire verkeersnetwerk, het groen, het water en de ondergrondse infrastructuur. Het robuuste raamwerk voor alle vormen van verkeer, openbare ruimtes en kabels en leidingen vormt de structuur van de stad. Deze structuur garandeert de aansluiting van Zuidas aan de omringende stad, vergroot de samenhang tussen deelgebieden van Zuidas en is de basis voor de uitwerking van de verschillende deelgebieden en (essentiële) projecten.

Stadsplattegrond Zuidas

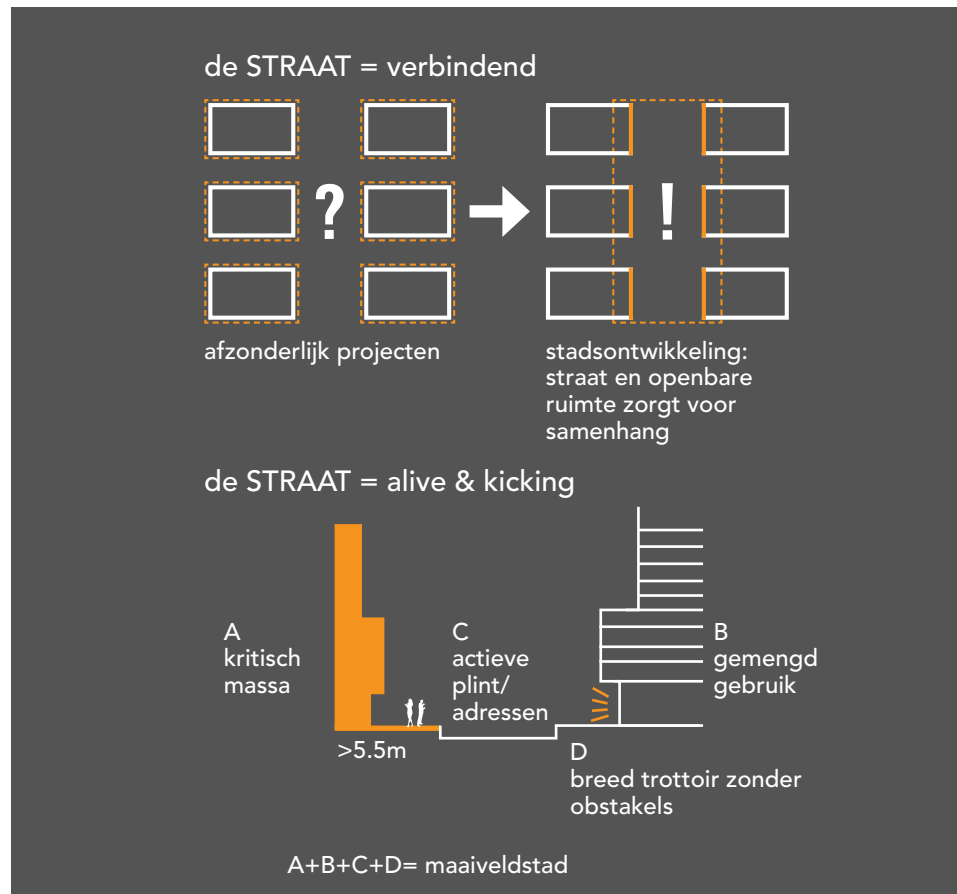
- Bouwveld (nader uit te werken)
- Bestaande bebouwing of bebouwing in aanbouw/vergund
- Profielgrens met samenhang in rooilijn en continuïteit van de plint
- Profielgrens indicatief
- Rijbaan auto en openbaar vervoer
- Langzaam verkeer en verblijfsgebied
- Belangrijke schakelroute langzaam verkeer
- Stationsplein
- Hoofdwaterstructuur
- Bomenlaan indicatief
- Opgave: inpassing openbaar vervoer terminal
- Opgave: programma met openbare ruimte van stedelijk belang
- Opgave: reconstructie stadsentree en aansluiting op dokstraat
- Opgave: versterking landschappelijke relatie
- Opgave: verbinding Mahlerlaan-Amstelveenseweg (langzaam verkeer)
- Opgave: inpassing Strawinskylaan
- Opgave: verbinding Mahlerlaan-Vivaldi (langzaam verkeer en auto)
- Opgave: waterbassin met landmark
- Opgave: relatie groen/stad

Gebiedsbrede strategieën: Stadsplattegrond

Stadsstructuur – Ontwerpprincipes voor straten

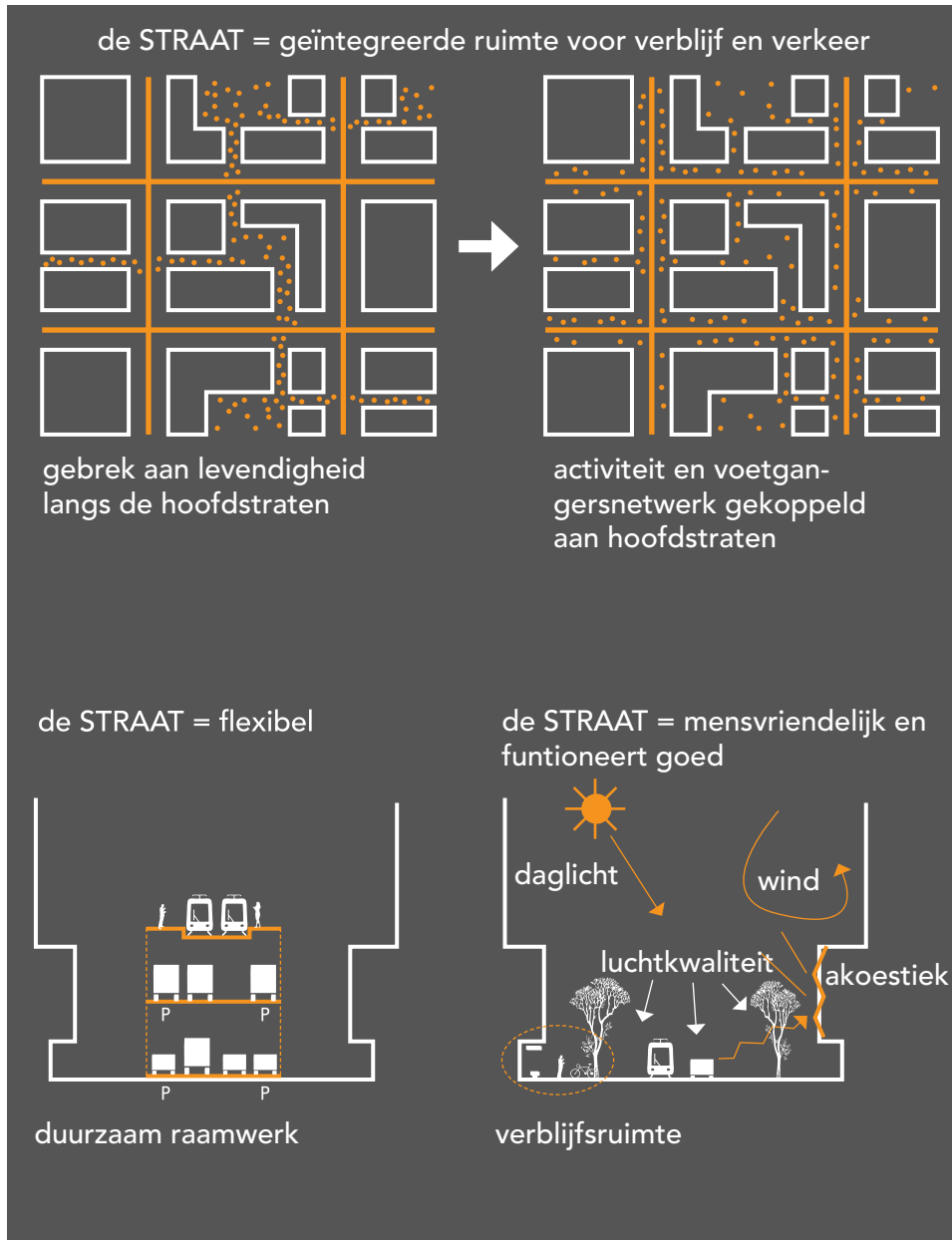
- De straat is verbindend
- De straat loopt continu door
- De straat is bruisend van leven
- De straat is een geïntegreerde ruimte voor verblijven en verplaatsen
- De straat is voor een deel vastgelegd en voor een deel flexibel
- De straat is comfortabel en mensvriendelijk
- De straat is eenvoudig en altijd mooi

boulevard Omotesando in Tokyo

boulevard Saint Michel, Paris

Market Street, San Francisco

Boulevard Brune, Paris

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein: inleiding

Inleiding

Zuidas is in korte tijd uitgegroeid tot een plek van betekenis. Er ontstaat een nieuw stedelijk centrum met een levendig openbaar domein. Stromen van voetgangers, fietsers, taxi's en trams horen bij deze stedelijkheid. Daarbij hoort een stratenpatroon met compacte straatprofielen en als tegenhanger daarvan bijzondere plekken waar rust gevonden kan worden. Verbinding van openbare ruimtes en voorzieningen zijn essentieel voor een levendig gebied. Daarnaast is het voor een succesvol openbaar domein van belang dat er een optimale relatie wordt bereikt tussen de ruimte binnen het gebouw en de openbare ruimte. De juiste functies moeten op de juiste gebouwplinten worden gerealiseerd zodat er een levendige interactie is tussen straat en gebouw. In het Nederlandse klimaat kunnen talloze activiteiten plaatsvinden in atria die daarvoor een essentieel onderdeel worden van het openbare domein. Het publieke domein kan niet worden beperkt tot het maaiveld. Zuidas is een stad in lagen met daktuinen en uitzichten over heel Amsterdam!

Puccinimethode en Zuidas

In 2002 is het "Ontwerp op hoofdlijnen, openbare ruimte" bestuurlijk vastgelegd. Het was een belangrijke bouwsteen voor de visie Zuidas 2004. Op basis van de uitgangspunten van de rapportage uit 2002 is 1600m² materiaal aangelegd in de Zuidas proefstrook. Uit de gedane proeven is een materiaalkeuze gemaakt die sindsdien in de Zuidas wordt toegepast.

In de afgelopen jaren is voor Amsterdam als geheel de Puccinimethode ontwikkeld. Dit is een vocabulaire aan bestratingmaterialen, afwerkingen en detaillering die voor kwaliteit en eenheid binnen de openbare ruimte in de hele stad zorgt. Bij het opstellen van het plan Openbare Ruimte voor Zuidas was deze methode nog niet ontwikkeld. Voor de verdere inrichting van de openbare ruimte binnen Zuidas wordt de puccinimethode geïmplementeerd. Hierop wordt verder ingegaan in het hoofdstuk bestrating en inrichtingselementen.

Doelstellingen

Zuidas krijgt een openbare ruimte voor iedereen met identiteit, vanzelfsprekendheid en helderheid. Daarnaast moet de inrichting voldoen aan de volgende uitgangspunten;

- Functioneel
- Duurzaam
- Hoogwaardig
- Voorbeeldig

Criteria

Om dit te bereiken zal bij het ontwerpen van de openbare ruimte, zowel voor tijdelijke als definitieve plannen, de volgende criteria worden gehanteerd.

- Analyse van het (toekomstig) gebruik van de (openbare) ruimte als basis voor inrichtingsvoorstellen;
- Definiëring en programmering van de openbare ruimte;
- Stadsplattegrond als basis hanteren;
- Uitgaan van de beschreven strategie voor bestrating en inrichtingselementen;
 - Materialen zijn van duurzame kwaliteit en kunnen voor minimaal 90% worden hergebruikt.
- Optimaal gebruik van het tijdelijke en permanente openbare ruimte
 - Biedt ruimte voor flexibiliteit, dynamiek en diversiteit in gebruik.
 - Biedt ruimte voor ontmoetingen en zet mensen aan tot bewegen.
- Versterking ecologische structuur en leefomgeving
 - Ruimte bieden voor de versterking van natuurlijke diversiteit.
 - Integratie gebruiksgroen en water.
- Realisatie van zoveel mogelijk groen en daktuinen.
- Aanvulling van de hiaten in de bomenstructuur
 - Het aanvullen waar mogelijk van de bomenstructuur voor 2015.
 - Hiervoor is de strategie voor beplanting 2011+ leidend (zie strategie bomen).
- Implementeren van kwalitatief en kwantitatief water in de openbare ruimte.
- Zo veel mogelijk regenwater vasthouden binnen de Zuidas.
 - Gebruik van leidingwater zoveel mogelijk besparen.
 - Kwalitatieve wateropgave nader definiëren.
- Overlast door milieufactoren (verkeer, industrie) zoveel mogelijk opheffen.
- Kabels en leidingen waar mogelijk aanleggen in ondergrondse constructie, zodat hinder bij opbreking beperkt blijft.
- Zo min mogelijk anti-parkeermaatregelen.

In de navolgende hoofdstukken wordt op bovenstaande aspecten verder ingegaan.

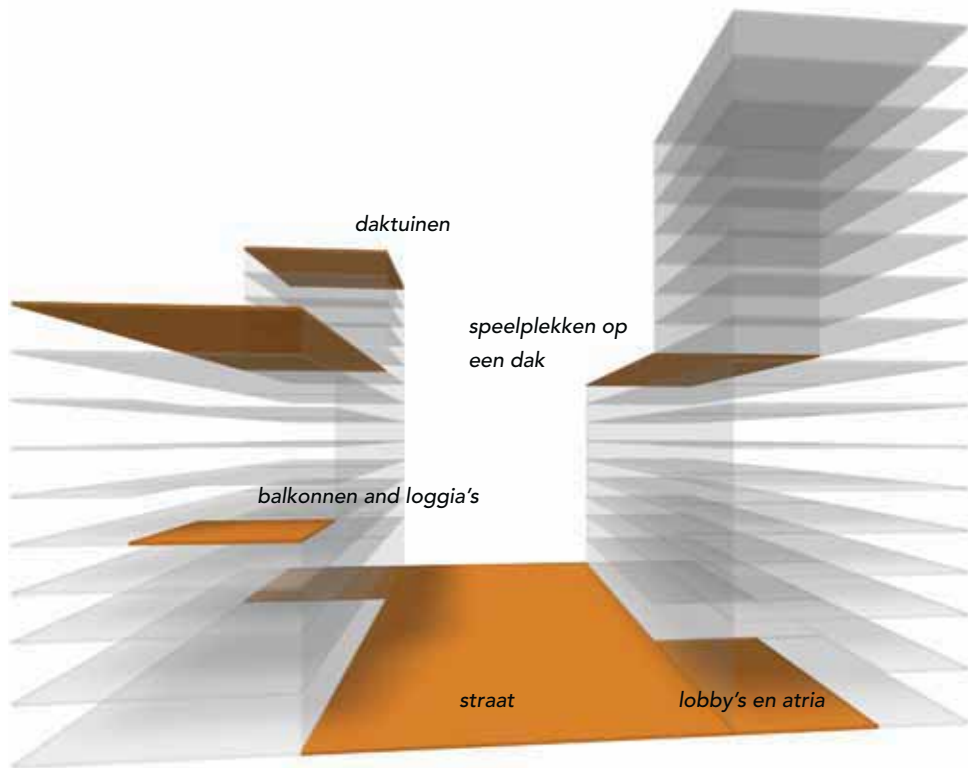
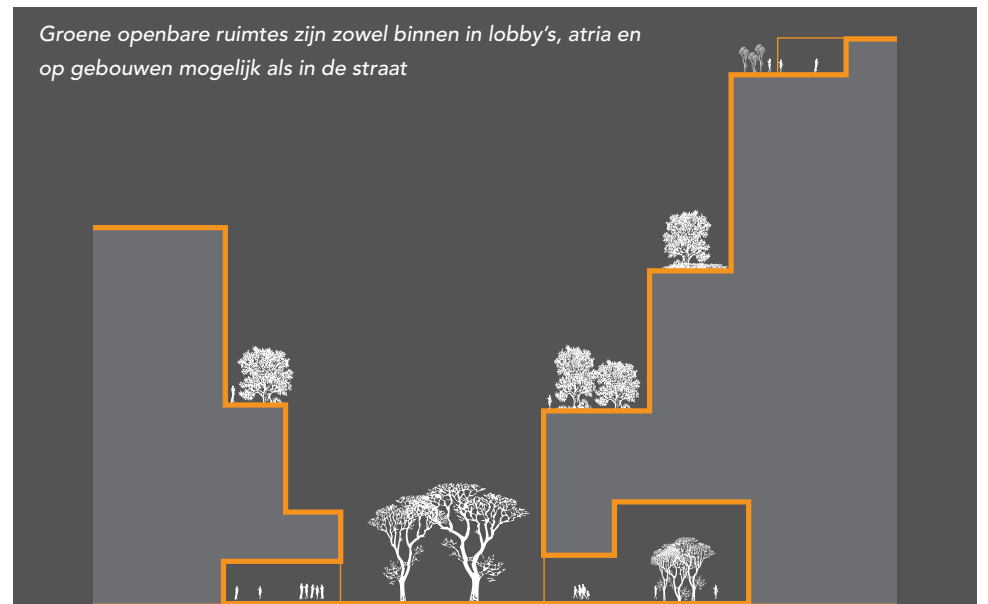

diagram van openbare ruimte in drie dimensies

activiteiten langs het water

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein: strategie bestrating en inrichtingselementen

Bestrating

Bestrating

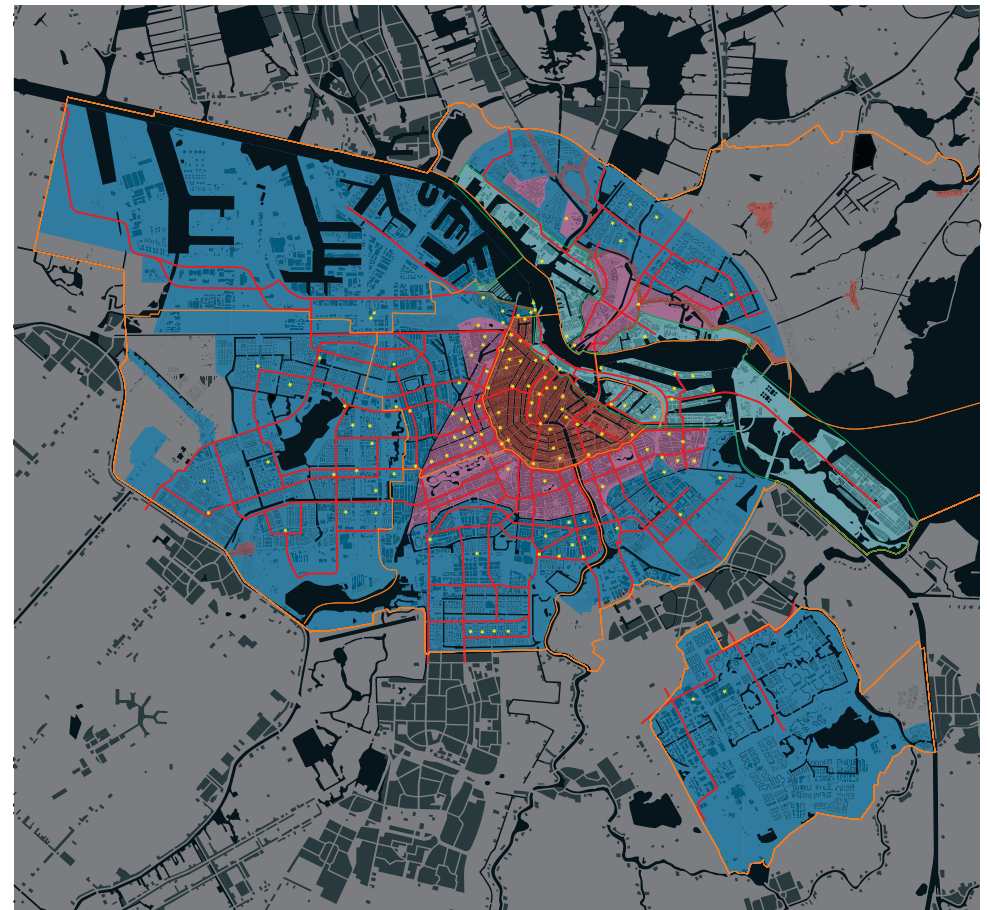
De bestratingstrategie speelt een belangrijke rol bij het inbedden van de Zuidas in het weefsel van de omringende stad, maar ook in het creëren van eigen een identiteit voor dit gebied. De straten en wegen die van noord naar zuid lopen vormen de sterkste verbindingen met de rest van de stad. De bestrating moet de behoefte aan continuïteit weerspiegelen. Voor de bestrating dient duurzaam materiaal te worden gebruikt. Er kunnen lokaal geproduceerde bakstenen en geïmporteerd natuursteen worden gebruikt en beton kan worden gerecycled. De architectuur binnen de Zuidas is zeer afwisselend. Een veelheid aan stijlen zorgt voor een stadse atmosfeer. Aangezien de bestrating de achtergrond van deze veelzijdigheid vormt, moet het palet aan gebruikte materialen sober worden gehouden, maar tegelijk de ambities voor de Zuidas weerspiegelen.

De Puccinimethode wordt in de stad al veel gebruikt. Het betreft een vocabulaire aan bestratingmaterialen en afwerkingen die voor kwaliteit en eenheid in de openbare ruimte zorgt. De Puccinimethode zal de basis vormen voor de meeste bestrating binnen de Zuidas. Het bestratingpalet kan in twee categorieën worden verdeeld: kwaliteit Puccini en kwaliteit Zuidas. In deelgebieden waar al gedeeltelijk openbare ruimte is ingericht of ontworpen volgens eerdere inrichtingsprincipes, zal onderzocht worden hoe daar goed op kan worden aangesloten.

Op de Zuidas zal het detailboek van de Puccinimethode worden toegepast bij het ontwerpen van de straatprofielen. Qua materiaal wordt echter afgeweken van de standaard. De rode baksteen, die zo kenmerkend is voor de Amsterdamse openbare ruimte, verhoudt zich niet goed tot de schaal en afwisseling van de architectuur op de Zuidas. Gekozen is daarom voor een meer ingetogen klinker, die aansluit op het sobere palet aan materialen op de Zuidas.

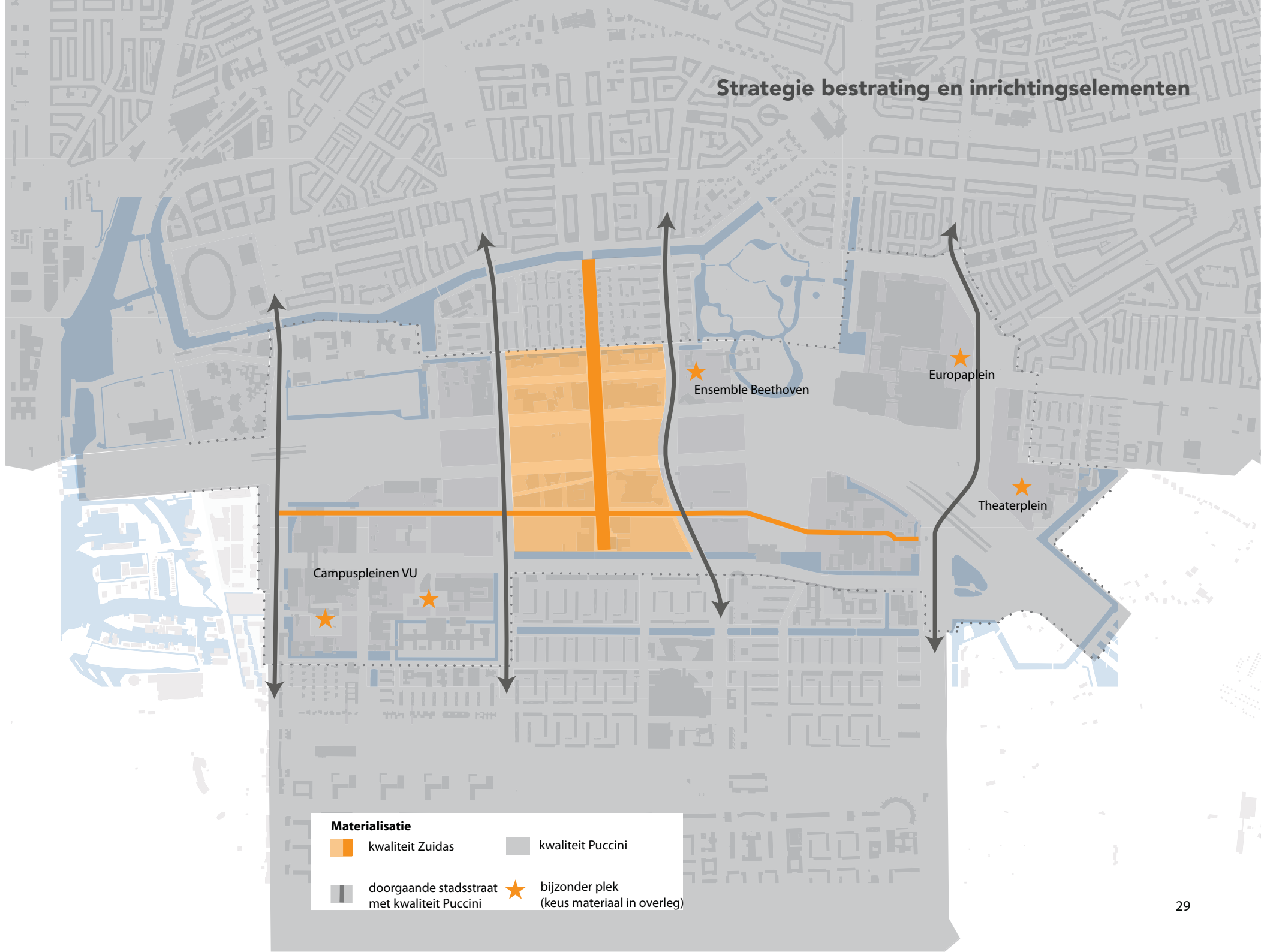
GORDELS

	Historische kernen Trottoirs van gebakken materiaal		20e eeuwse typologie Trottoirs van 30x30 betontegel
	19e eeuwse typologie Trottoirs van 30x30 betontegel of gebakken materiaal		IJoevers Trottoirs van gebakken materiaal of 30x30 betontegel, rijbanen vrije keuze

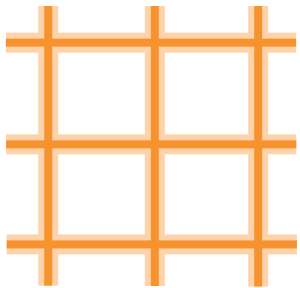

Visiekaart Puccinimethode 2010

Strategie bestrating en inrichtingselementen

Materialisatie	
	kwaliteit Zuidas
	kwaliteit Puccini
	doorgaande stadsstraat met kwaliteit Puccini
	bijzonder plek (keus materiaal in overleg)

Toepassing van materialen in centrumgebied Zuidas

Stoepen en straten worden bestraat met bestrating van Zuidas-kwaliteit. Dit materialenpalet wordt al gebruikt op het Zuidplein, Gershwin, een deel van de Mahlerlaan en een aantal aanliggende straten. De uitbreiding hiervan zal leiden tot een kern van materialen van hoge kwaliteit in het centrum van de Zuidas, inclusief de Minerva-as en de rest van de Mahlerlaan.

Toepassing van materialenpalet Puccini met accent materialen

Dit bestratingsprincipe komt voort uit het basispalet van materialen voor de stad Amsterdam als geheel. Bij wijze van accent wordt ook een kleine selectie aan materialen van kwaliteit Zuidas gebruikt. Dit materialen vocabulaire plaatst de Zuidas in de context van Amsterdam als geheel en zorgt tegelijk voor een link met de centrumgebied van Zuidas.

Kwaliteit Zuidas

Voetpad

- graniet tegels 'orient blue' 200x200mm
 - grès graniet 80x80mm
 - bricano gezaagd en gebroken 200x50x80mm
 - baksteen 'terra scura' dikformaat, halfsteensverband
 - baksteen 'terra scura' keiformaat, keperverband
- n.v.t.
afhankelijk van omgeving
- graniet 'orient blue', 30cm breed
graniet 'orient blue', 10cm breed

30kph wegen

50kph wegen

Fietspaden

Trottoirbanden

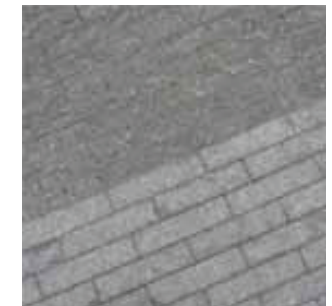
Opsluitbanden

Graniet tegels

Grès

Bricano

Baksteen 'terra scura'

Graniet trottoirband

Beschrijving van de verschillende bestratingskwaliteiten

Kwaliteit Puccini

Voetpad

30kph wegen

50kph wegen

Fietspaden

Trottoirbanden

Opsluitbanden

30x30 betontegels, Breccia antraciet 620, licht uitgewassen

baksteen 'terra scura' keiformaat, keperverband

asfalt

rood asfalt (waar van toepassing)

graniet 'orient blue', 30cm breed

graniet 'orient blue', 10cm breed

Mogelijk accent materiaal (max. 20% oppervlakte)

Trottoir/ middenberm

grès graniet, 80x80mm bricano

zoom gebouw, bomenstrook

Baksteen 'terra scura'

Betontegels

Bricano

Grès

Asfalt

Graniet trottoirband

Assortiment inrichtingselementen binnen centrumgebied Zuidas

Afwatering

- bandkolk 30x40 van gietijzer
- valkolken 20 x 45cm met gietijzeren deksel
- lijngoot met gietijzeren rooster

Verlichting

- lichtmasten: alle straten met rijweg: NPK masten 6m en 8m
- Hellux lichtpaal
- hangende armaturen aan spankabels
- grondspots in boomstroken

Meubilair

- fietsnietje, RVS 316, geslepen korrel 320, met anti-duikelstang, afm. Ø 42, hoogte 900x900 mm (bijv. van Erdi)
- vierkant (150x150cm) gietijzeren boomrooster
- zitbank (bijv. type Canapé retro van Erdi)
- afvalbak type 7003, kleur antracietgrijs, deksel ook in antracietgrijs afm. 60 Ø, 60 liter inhoud van JC Deceaux
- anti-parkeerpaal model 115 vast, RVS 316 geslepen korrel 320, afm. Ø 115, hoogte 900mm
- anti-parkeerpaal model 115 verzinkbaar, RVS 316 geslepen korrel 320, afm. Ø 115, hoogte 750mm

Ondergronds afvalverwerking

- systeem Binnenstad met rvs afvalbak als referentie van ondergronds inzamelsysteem

Assortiment inrichtingselementen buiten centrumgebied Zuidas

Afwatering

- bandkolk 30x40 van gietijzer
- valkolken 20 x 45cm met gietijzeren deksel

Verlichting

- lichtmasten: alle straten met rijweg: NPK masten 6m en 8m
- hangende armaturen aan spankabels

Meubilair

- fietsnietje, RVS 316, geslepen korrel 320, met anti-duikelstang, afm. Ø 42, hoogte 900x900 mm van Erdi
- vierkant (150x150cm) gietijzeren boomrooster
- zitbank Canapé retro
- afvalbak type Constructo, RVS, (bijv. van Grijssen)
- anti-parkeerpaal model 115 vast, RVS 316 geslepen korrel 320, afm. Ø 115, hoogte 900mm
- anti-parkeerpaal model 115 verzinkbaar, RVS 316 geslepen korrel 320, afm. Ø 115, hoogte 750mm

Ondergronds afvalverwerking

- systeem Binnenstad met rvs afvalbak als referentie van ondergronds inzamelsysteem

afvalbak

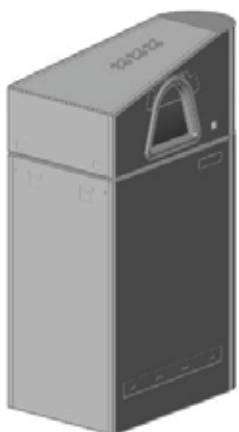
RVS fietsnietje

gietijzeren bandkolk

gietijzeren boomrooster

ondergronds papier/ glasbakken

verlichtings armatuur NPK

lichtpaal Hellux

gietijzeren lijngoot

houten bank type Canapé

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein: strategie bomen

Bomen langs straten

De stadstraten worden beplant met 2 of 4 rijen bomen, afhankelijk van de breedte en indeling van de straat. De Iep heeft de voorkeur op deze straten. Door zijn vorm is de boom goed geschikt als straatboom. Tevens zijn Iepen goed bestendig tegen veel verkeer en de bijbehorende uitlaatgassen. De oost-west straten die meer zijn toegesneden op voetgangers en fietsers worden beplant met bomen met een lichte kroon. Hier valt te denken aan: Esdoorn, Acacia, of Valse Christusdoorn.

Bomen op pleinen

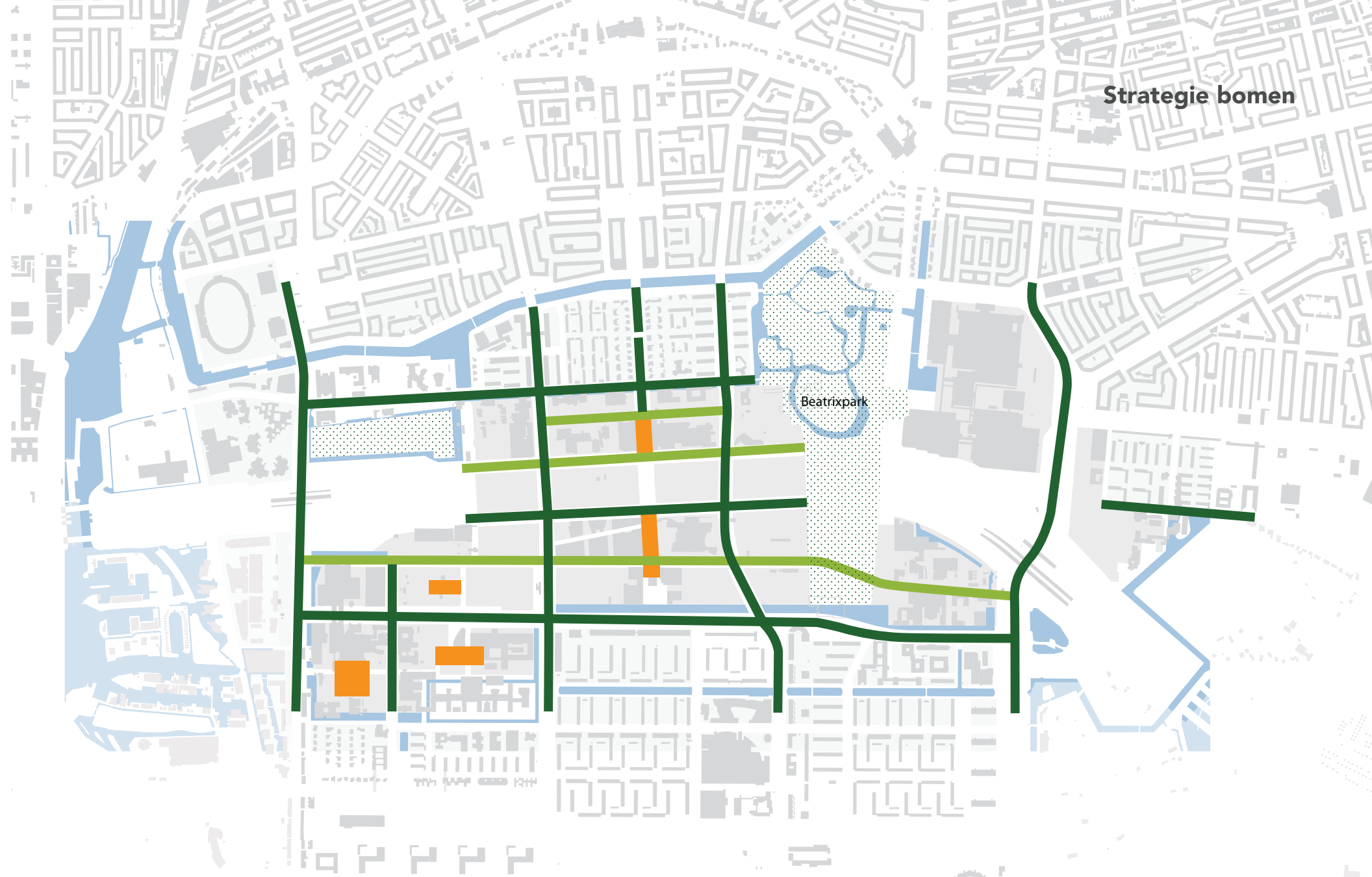
De Zuidas kent een aantal pleinen. Op het centraal gelegen Zuidplein ten noorden van station Zuid staan ondanks haar bescheiden formaat 60 bomen. Het Mahlerplein daarentegen is slechts spaarzaam voorzien van bomen. Het George Gershwinplein heeft een tiental bomen in bakken. Bij het ontwikkelen van inrichtingsvisies voor nieuwe of bestaande pleinen dient groen en bomenstructuur (in relatie tot de bestaande structuren) een essentieel onderdeel te vormen.

bomen op een stadsstraat

bomen met een lichte kroon

Hoofdstructuur bomen

 Bomenlaan
2 tot 4 rijen bomen
Plataan of iep

 Bomen
Acacia, Esdoorn of Valse Christusdoorn

 verbijzondering

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein: voorbeeld straat

Kwaliteit typologie stadsstraten

Beethovenstraat, Parnassusweg/Buitenveldertselaan, Europaboulevard, Amstelveenseweg en De Boelelaan.

De stadsstraten zijn de belangrijkste verkeersaders van de Zuidas: Ze verbinden noord en zuid en vormen de aansluiting op de ringweg A10. Daarnaast spelen ze een belangrijke rol als locatie voor activiteiten en definiëren ze de stedelijke identiteit. Het materiaal van deze straten en het bijbehorende bomenprofiel vormen een verbinding met het karakter van de rest van Amsterdam.

Voorbeeld De Boelelaan

De De Boelelaan krijgt het karakter van een groene boulevard begrensd door water. De De Boelelaan is de voornaamste oost-west-verkeersader binnen de Zuidas. Auto's, bussen, trams, fietsers en voetgangers maken allemaal gebruik van deze weg. Door al die voertuigen is het belangrijk om een voetgangervriendelijke omgeving te creëren. Rijen bomen tussen de rijstroken en de stoep vormen een buffer voor de verkeersdruk. Er zullen gescheiden fietspaden komen van 2 m breed. Waar mogelijk zal de middelste trambaan van gras zijn voorzien, voor akoestische demping en enige zachtheid te midden van vier banen verkeer. Een dubbele bomenrij langs het water aan de noordkant schermt de drukke straat af zodat er kan worden gewandeld en op de bankjes van het water worden genoten. De zone tussen het fietspad en de straat biedt ruimte aan bomen, verlichting en indien nodig fietsenrekken. Bomen in verhard wegdek zullen worden voorzien van boomroosters. De stoep aan de zuidkant wordt minimaal 5,5 m breed. De bestrating bestaat uit betonnen tegels met hoogkwalitatieve trottoirbanden van donker beton. Deze materialen zorgen voor een verbinding tussen de De Boelelaan en de rest van de stad. De banken en verlichting zullen met Amsterdamse types worden uitgevoerd, om het karakter van de straat nog meer aan de rest van Amsterdam te koppelen.

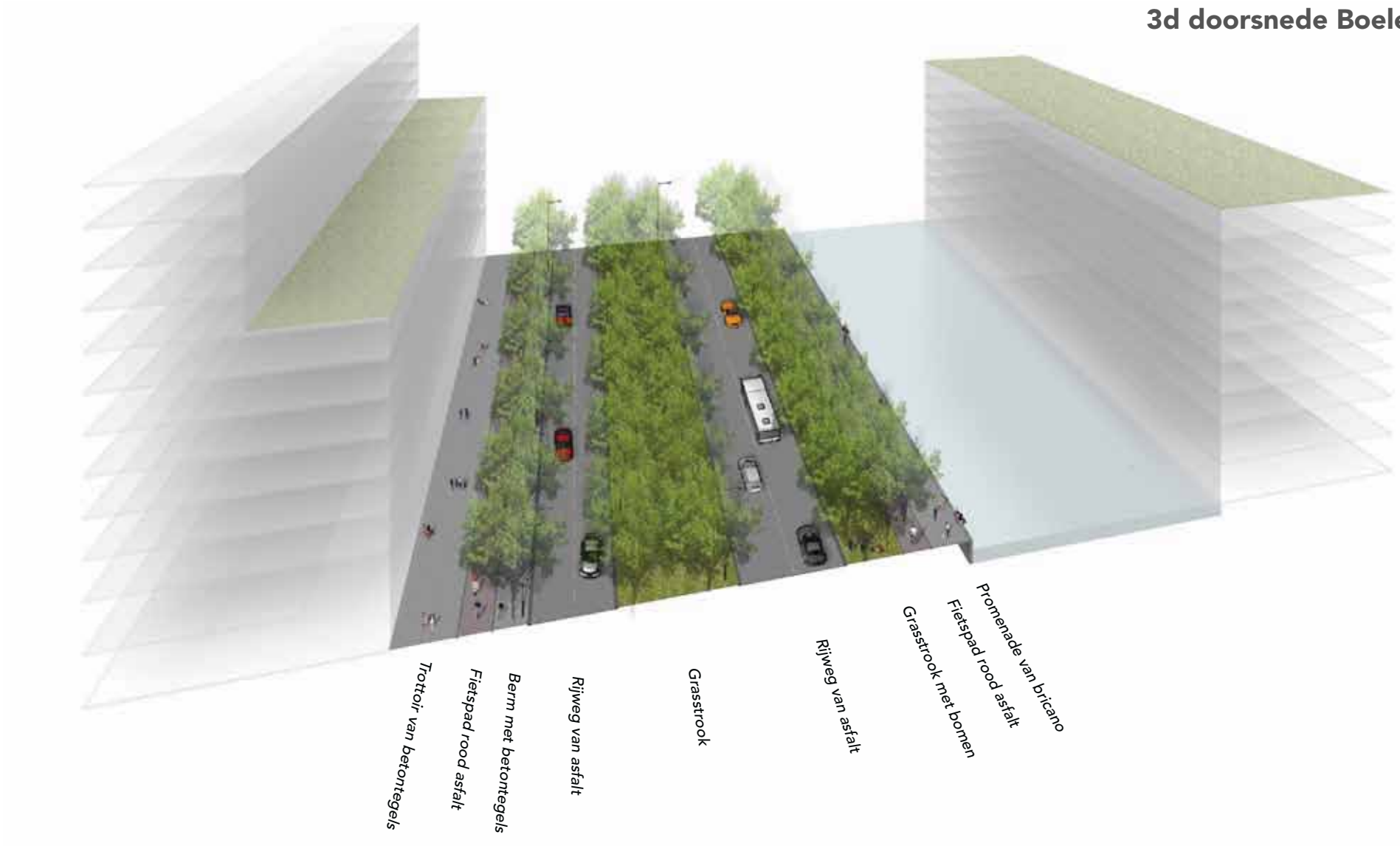

trambaan aangelegd in grasstrook, Rotterdam

rijen bomen in de Europaboulevard

3d doorsnede Boelelaan

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein: voorbeeld straat

Kwaliteitsbeschrijving typologie secundaire straten

De secundaire straten worden gekenmerkt door minder autoverkeer. Het gaat hier meestal om oost-west-routes. De bestrating is van zowel kwaliteit Puccini Plus als kwaliteit Zuidas, zoals hierboven beschreven.

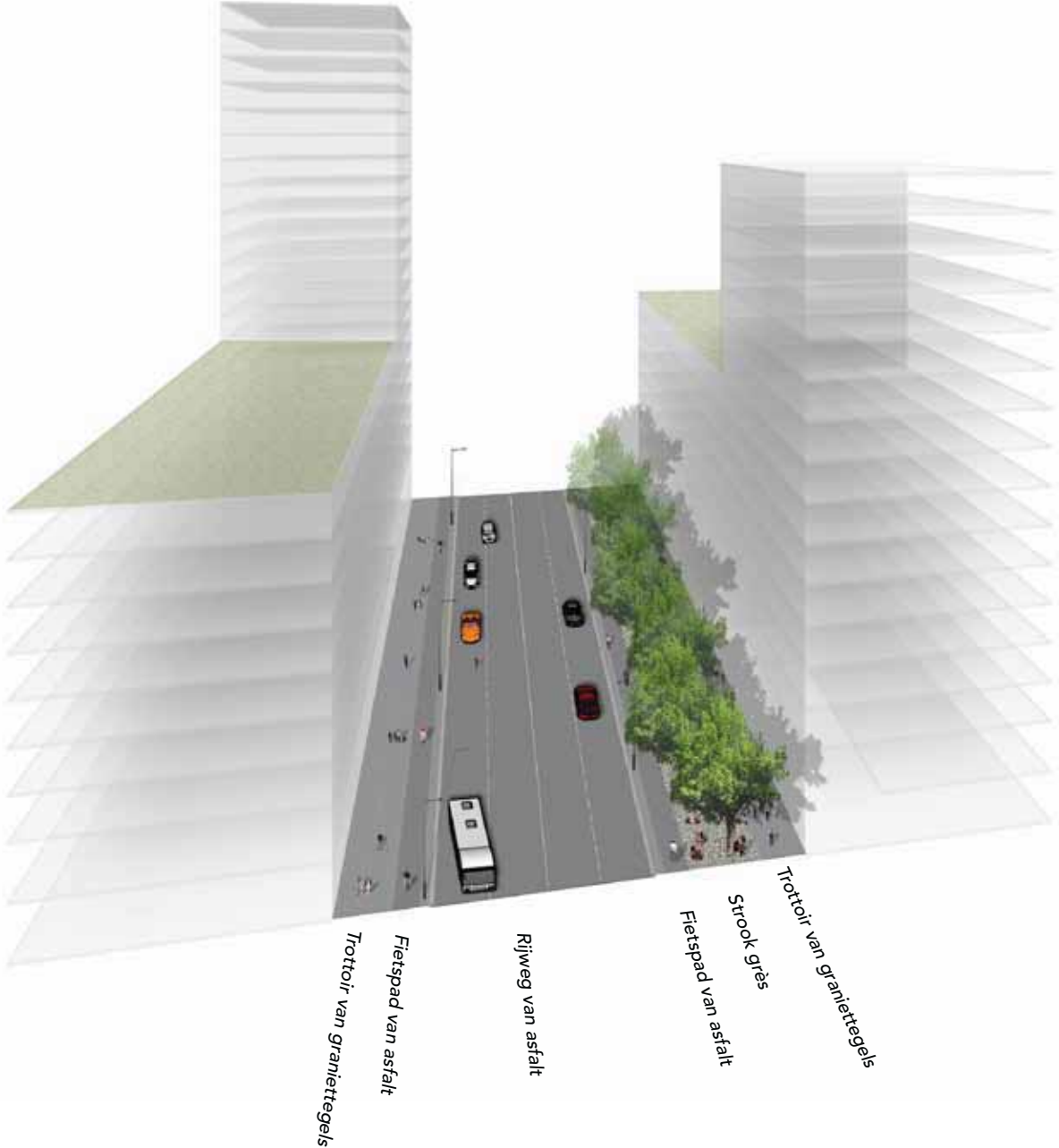
Voorbeeld Mahlerlaan

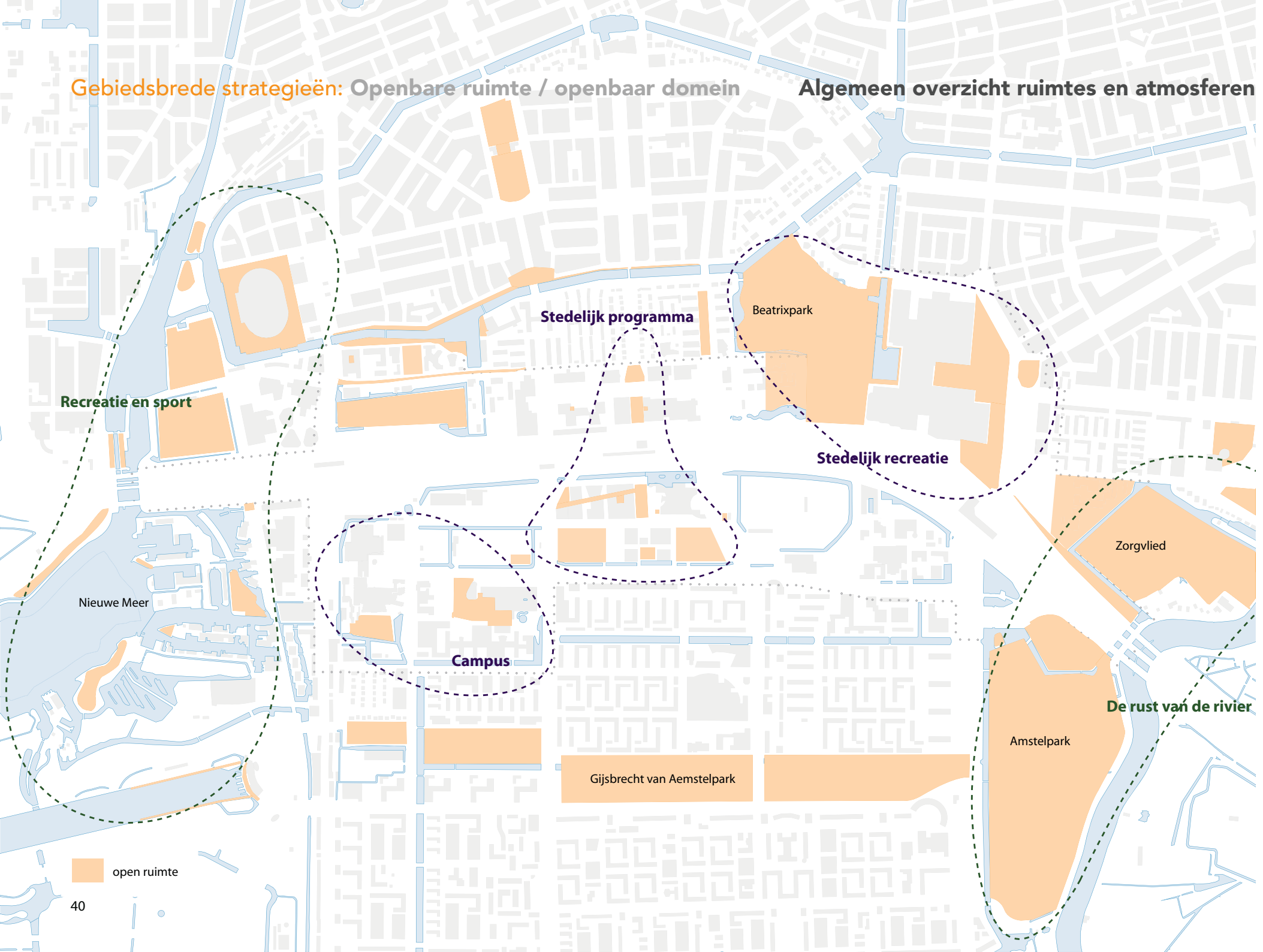
Een deel van de Mahlerlaan is reeds voltooid, met hoogkwalitatieve bestratingmaterialen conform de kwaliteit Zuidas. Granieten straatstenen en keien, Belgische blauwe steen en granieten trottoirbanden zorgen voor een omgeving die goed aansluit op het zakendistrict waar de straat doorheen loopt. Langs de noordzijde staan bomen, wat de straat een fris groene kleur geeft. Het profiel en de bestrating worden in oostelijke en westelijke richting voortgezet, wat een chique verwantschap met de De Boelelaan oplevert.

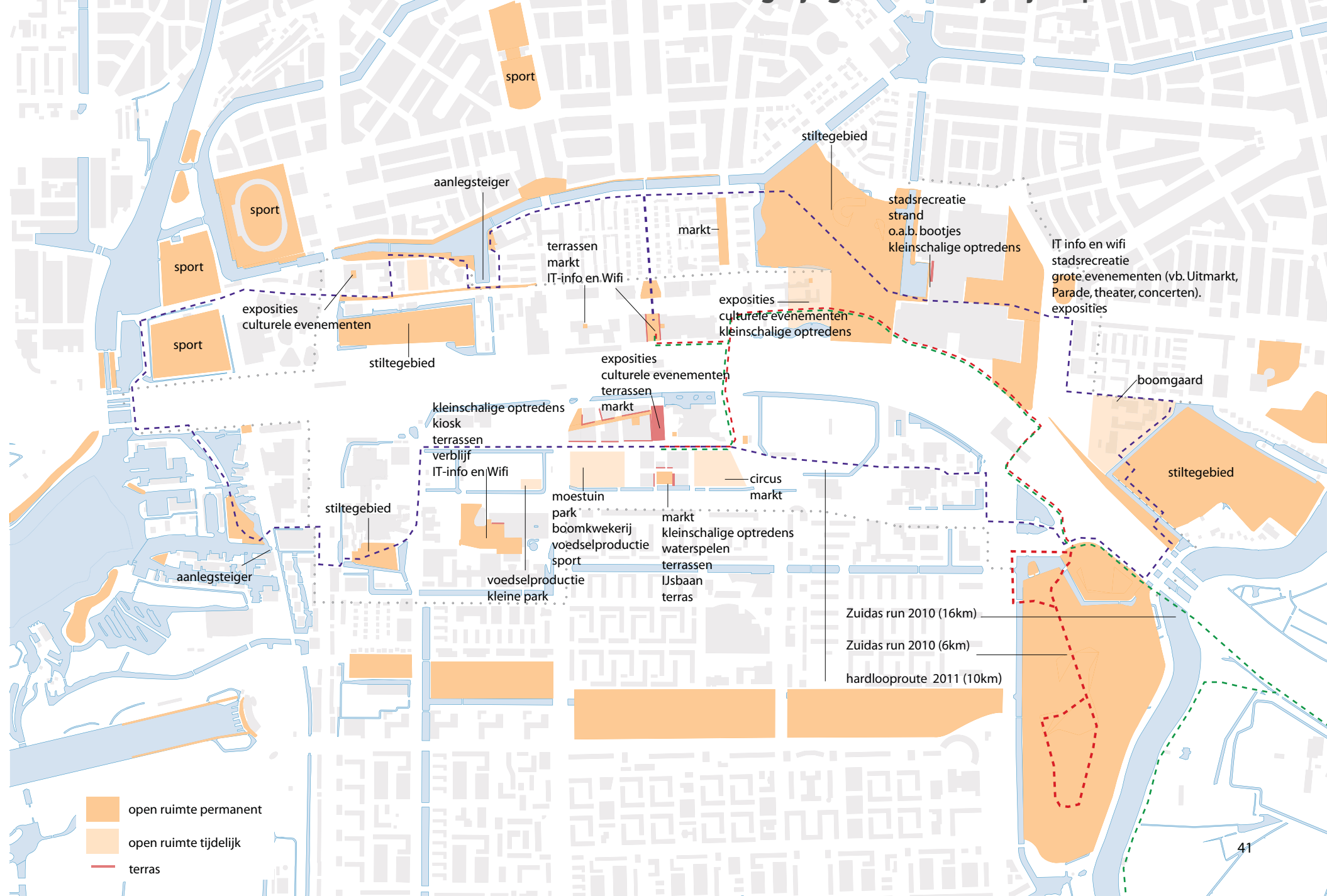
de Mahlerlaan

3d doorsnede Mahlerlaan

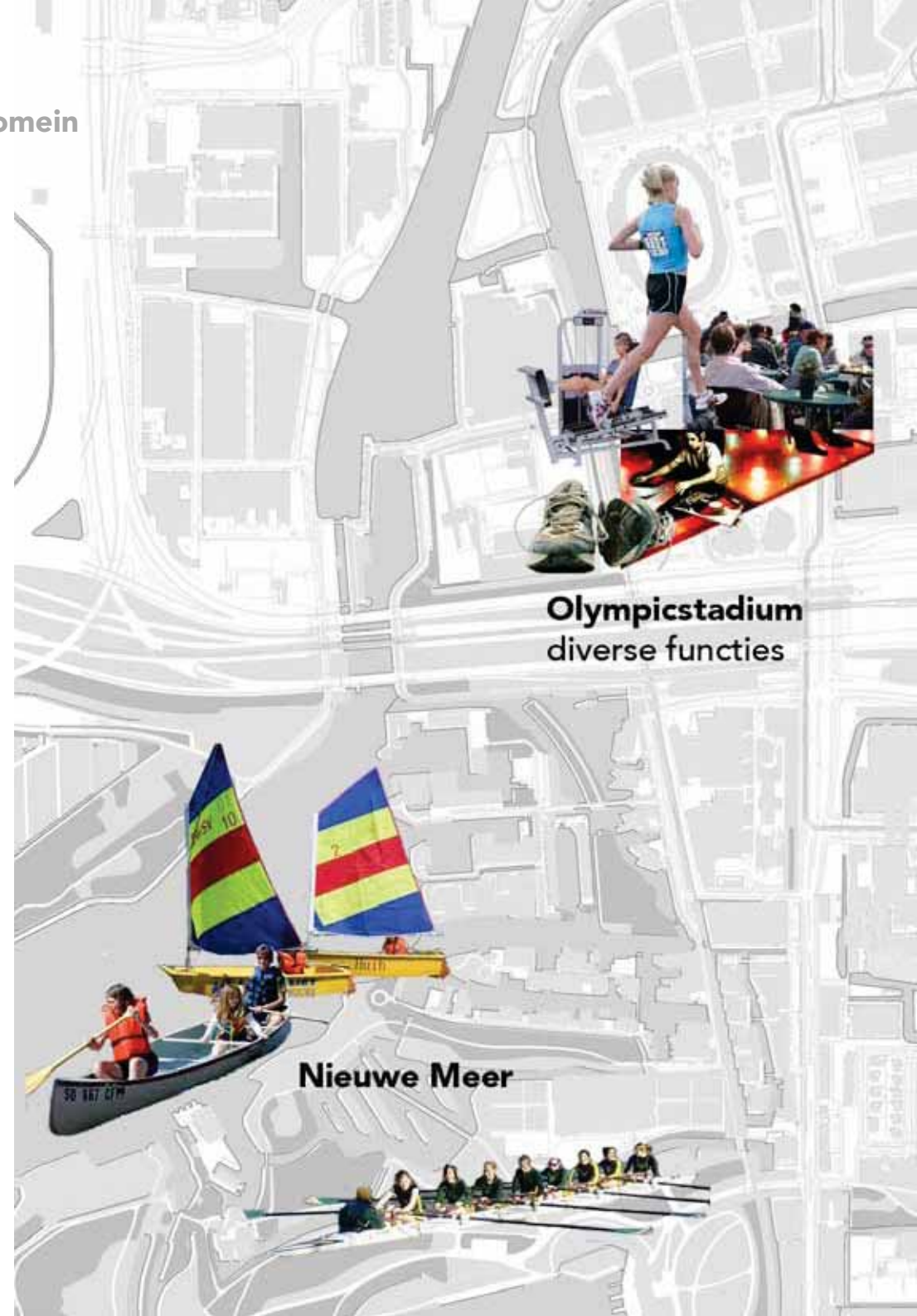

Mogelijk gebruik van tijdelijke openbare ruimte

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein

Olympicstadium
diverse functies

Nieuwe Meer

Collage van gebruiksmogelijkheden

Beethovenstraat
Locale boerenmarkt

Beatrixpark

Raiplein
Stedelijke recreatie en
grootschalige evenementen

Claude Debussylaan
Mobiel lunchkraampjes

George Gershwiplein
Klein schalige evenementen

VU Campus
Live performances

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein: ecologische structuur

Natuur

De biodiversiteit in de omgeving van Zuidas is hoog. Bij de Amstel en in het Amsterdamse Bos zijn plekken van de hoogste categorie. Het Beatrixpark is van groot belang voor de biodiversiteit in de Zuidas. Doelstellingen zijn het handhaven van de huidige soorten en het introduceren van nieuwe, specifiek op Zuidas gerichte soorten.

Netwerk

Om de huidige soorten te handhaven moeten de verbindingen tussen de groene scheggen versterkt worden. Er is een risico dat het Beatrixpark geïsoleerd raakt en in haar huidige soortenrijkdom aangetast wordt. De huidige verbinding met de Amstel / Zorgvlied staat onder druk. De eekhoorn is in potentie het grootste slachtoffer. Het is daarom nodig het park als schakel te handhaven in een verbinding tussen oost en west via de groene singel van het Zuider Amstel kanaal. Ook het Gijsbrecht van Aemstelpark en in mindere mate de watergang Magerhorst maken het netwerk compleet. Het zuidelijke deel van VU Kenniskwartier is een belangrijke schakel. Het beplanten van bomen in daarvoor beschikbare locaties binnen de Dokzone kan een grote rol spelen in het ecologisch netwerk.

Huidige soorten

Het huidige stadsbeleid over biodiversiteit geeft per gebied een aantal kwetsbare soorten aan die bijzondere aandacht en specifieke maatregelen verdienen. In de Zuidas is dat de huismus, de slechtvalk, de sperwer, huis- en gierzwaluw, de eekhoorn en bittervoorn (vis) en steenbreekvaren (plant).

Nieuwe soorten

De specifieke kenmerken van Zuidas, hoge gebouwen met een hoge dichtheid met daktuinen op hoogte, ingeklemd tussen twee naar open landschap lopende groene scheggen, kan aantrekkelijk zijn voor specifieke soorten. De slechtvalken (die al op de ABN-Amro toren gehuisvest zijn) zijn een goed voorbeeld. Deze valk, die alleen jaagt met een zeer snelle duikvlucht (snelste dier op aarde) is zeer afhankelijk van een hoge kick off. Ook de warme lucht die langs torengevels omhoog komt is behulpzaam voor de valk. Er zijn andere vogelsoorten (bv. gele kwikstaart) die de (warmere) stad intrekt voor de winter. Op de VU gebouwen heeft de prachtige en uiterst zeldzame rotskruiper in de winters van 1990 en 1991 huis gehouden. In het Plan Openbare Ruimte van 2002 wordt elk hoog gebouw in Zuidas als een potentiële berg behandeld. Dit is in 2010 nog steeds het geval. Een onderzoek naar mogelijke nieuwe soorten en de maatregelen die daarvoor nodig zijn is opportuun.

bomen vormen een belangrijk onderdeel van de ecologie in de stad

ecologische wand

Ecologische structuur en leefomgevingen 2015

Groenstructuur

- Bestaande groenstructuur
- Ontbrekende schakels groenstructuur

Veel voorkomende soorten flora en fauna

Klassen natuurwaarde

- 1
- 2
- 3
- 4

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein: bomen en groen

Inleiding

Groen en in het bijzonder bomen zijn een gewaardeerd onderdeel van de stad. Zij verzachten de stad, brengen schaduw in de zomer, beschutting in de winter en hebben een positieve invloed op het milieu van de stad. Bomen en in het bijzonder parken zijn de longen van de stad. Bomen en groen vormen een belangrijke structurele verbinding. Tevens zijn bomen het leefgebied van de (avi)fauna van de stad.

Hoewel het Zuidas gebied een enorme verdichting doormaakt in de komende periode is in dit gebied nadrukkelijk ruimte gereserveerd voor groen. Het project als geheel heeft de verantwoordelijkheid om het (micro)klimaat en de waterhuishouding op peil te houden. Tevens moeten de bewoners van Zuidas en omgeving ruimte worden geboden om te kunnen recreëren. In eerste instantie is en blijft het Beatrixpark het park van de Zuidas. Daarnaast wordt langs de straten ruimte gereserveerd voor bomen. Het is de inzet zoveel mogelijk bomen op te nemen in de straatprofielen. Waar hiaten zijn in de bomenlijnen langs de straten worden die hersteld.

Er is voorzien in extra financiële middelen voor groen en bomen door een storting per m² commercieel uitgegeven grond.

- Er moet dus veel groen worden gerealiseerd in de nieuwe projecten, op het maaiveld, op daken en aan de gevels. Dit kan krachtiger dan de in de laatste 10 jaar uitgevoerde projecten in de Zuidas. In de regel moeten alle daken onder de 80m voor minstens 50% met (bij voorkeur gebruiks-) groen worden gedekt.
- De bruikbaarheid en de robuustheid van bestaande groenvoorziening, de parken, de begraafplaatsen en de kleinere groenplekken, moeten worden verbeterd.

Bestaande situatie

Het hele Zuidas gebied wordt gescreend op monumentale bomen. Bomen die in aanmerking komen voor plaatsing op de monumentale bomenlijst worden gewogen op de volgende criteria: beeldbepalende waarde, cultuurhistorische betekenis, de natuurwaarde, zeldzaamheidswaarde, ouderdom en levensverwachting. Bomen op de monumentale bomenlijst worden beschermd. Bij planvorming in de deelgebieden wordt daarnaast een inventarisatie gemaakt van alle aanwezige bomen. Bij het opstellen van het startbesluit en uitvoeringsbesluit wordt gewerkt met de bomentoets. Hierbij wordt, indien mogelijk, rekening gehouden met de reeds aanwezige bomen en ander groen.

Om de bestaande bomen tijdens uitvoeringswerkzaamheden te beschermen geldt een aantal regels voor de aannemers. Tevens wordt gezorgd voor bodemverbetering bij te handhaven bomen en is er voor deze bomen extra aandacht voor zorg en onderhoud.

Vroegtijdig in het planproces wordt inzicht verkregen in de aanwezige en waardevolle bomen en groen middels de “Bomentoets”. Deze bomentoets wordt door een gecertificeerd boomspecialist opgesteld. Met de bomentoets wordt inzichtelijk welke bomen aanwezig zijn in het plangebied, per boom de soort, type, stam- en kroon diameter, waarde, verplantbaarheid, conditie (levensverwachting) en vervangbaarheid. De plannen worden beoordeeld op consequenties voor de bestaande bomen. Er wordt advies gegeven over herplant bij kap (herplant van gelijke aantallen en kwaliteit), verplanting van bomen, bescherming van de te handhaven bomen en het beste tijdstip van kap.

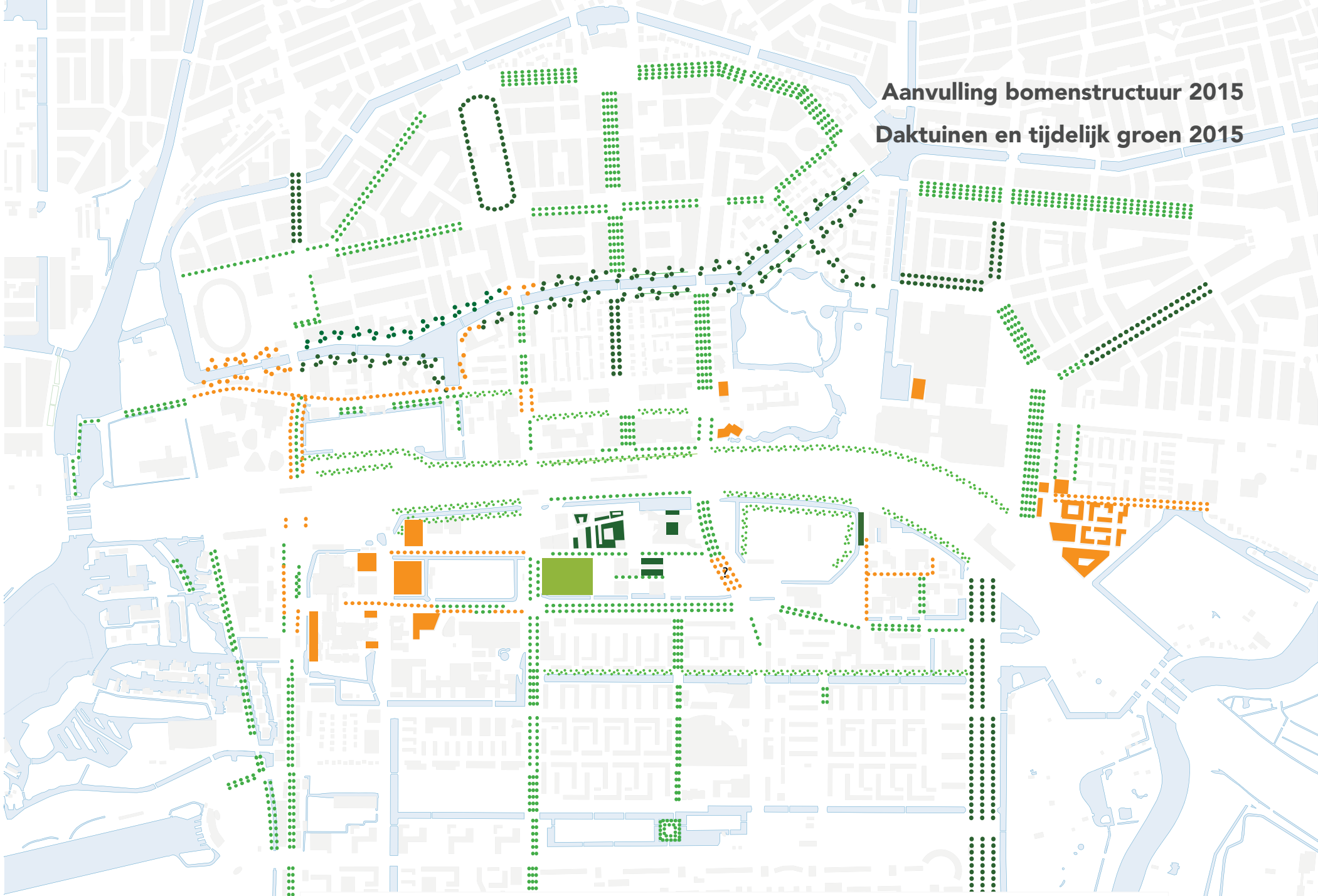
Daarnaast is het verplicht om vroeg in het planproces een bomenboekhouding op te stellen en bij te houden. Bij het maken van de maaiveldontwerpen is veel aandacht voor groen en bomen. Wanneer bomen moeten wijken voor ontwikkelingen of werkzaamheden wordt gewerkt conform de bomenverordening. Deze voorziet in een aanpak variërend van herplant, compensatie of financiële compensatie.

vergroening van een gebouw

Aanvulling bomenstructuur 2015

Daktuinen en tijdelijk groen 2015

Bomenkaart

- Bestaande monumentale bomen in laan
- Bestaande bomen in laan

- Bestaande monumentale bomen gespreid
- Bestaande bomen gespreid
- Mogelijke voortzetting van bomenstructuur

Daktuinen en tijdelijke groen

- Daktuinen 2010
- Mogelijke daktuinen 2015
- Mogelijke tijdelijke groene inrichting

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein: bomen en groen

Beatrixpark

Binnen Zuidas biedt de rust en het groen van het Beatrixpark een belangrijke meerwaarde. Het park is gedeeltelijk een gemeentemonument, maar versterking van de aansluiting op de omgeving kan de kwaliteit nog verhogen. Met name het zuidelijk deel van het park kan hieraan bijdragen. Aansluiting op de groene buitengebieden is een kwaliteitsimpuls voor Zuidas. Het park zal een schakel gaan vormen tussen verschillende projecten.

De verschillende ontwikkelingen van Zuidas, waaronder de MENZ-ring, Beethoven, RAI en het Dok, hebben consequenties voor het Beatrixpark. De ontwikkelingen van het Dok zullen nog niet op korte termijn worden gerealiseerd. Omliggende projecten grenzend aan het Beatrixpark zijn echter in volle gang. Het Beatrixpark zou daarin mee kunnen liften om onnodige aantasting van het park in de toekomst te voorkomen. Tevens versterkt een ontwikkeling van het Beatrixpark de omliggende projecten in en aan het park.

De volgende uitgangspunten zijn van belang:

- Verbinden: toegankelijkheid en bereikbaarheid ten behoeve van de gebruiksvergroting van het park. Doorgaande verbindingen zijn essentieel voor een goed gebruik van een stadspark (zie ook grote groenonderzoek Amsterdam).
- Ontmoeten: een stadspark brengt zoveel mogelijk doelgroepen met elkaar in contact. Thema's als ontmoeten, ontspannen, ontdekken en recreëren spelen een belangrijke rol. Het Beatrixpark zal zowel de huidige als de toekomstige doelgroepen moeten aanspreken.
- Duurzaam: het watersysteem van het park benutten om de waterkwaliteit te verbeteren en waterberging te vergroten. Historisch gezien vormt water al een belangrijk element in het parkontwerp. Grond die vrijkomt uit het park en de directe omgeving gebruiken in het park (gesloten grondbalans). Mogelijk hergebruik van gebouwen zoals bv kapel en zo mogelijk het Convict. Biodiversiteit (voedselstrategie) met name educatief inzetten.
- Respect voor de historie van het park: voor het monumentale deel (ontwerp Jacoba Mulder) is het uitgangspunt behouden en waar mogelijk versterken (door bijv. op strategische plekken zichtlijnen te herstellen) en voor het overige parkdeel is het motto activeren en vernieuwen, maar met respect voor de aanwezige kwaliteit.
- Zichtbaarheid: het park manifesteren in de omgeving (openheid randen) en duidelijke, uitnodigende en aantrekkelijke entrees naar het park.

- Plekken: flexibel invulbare programma's binnen een stevig groen raamwerk.
- 'Sense of completeness': rust zo snel mogelijk in het park terugbrengen d.m.v. een duidelijk raamwerk van routes, water en bomen. Onderdeel van 15x15 project, in 2015 een aantoonbaar resultaat.
- Dokzone geïntegreerd in het park: overgang en relaties van park naar dok (akoestisch, ontwerp, hoogteverschillen, e.d.) vormen onderdeel van het parkontwerp.
- Beheer: rekening houden met gebruik van materialen i.v.m. onderhoud en groeiomstandigheden van diverse soorten.
- Draagvlakvergroting door financiële participatie: Openbare functies of functies waarvoor je moet betalen. Bijvoorbeeld kantoren van de Zuidas die meebetalen aan het park, commerciële functies in het park die daarvoor 'huur' betalen, enz.

Beatrixpark

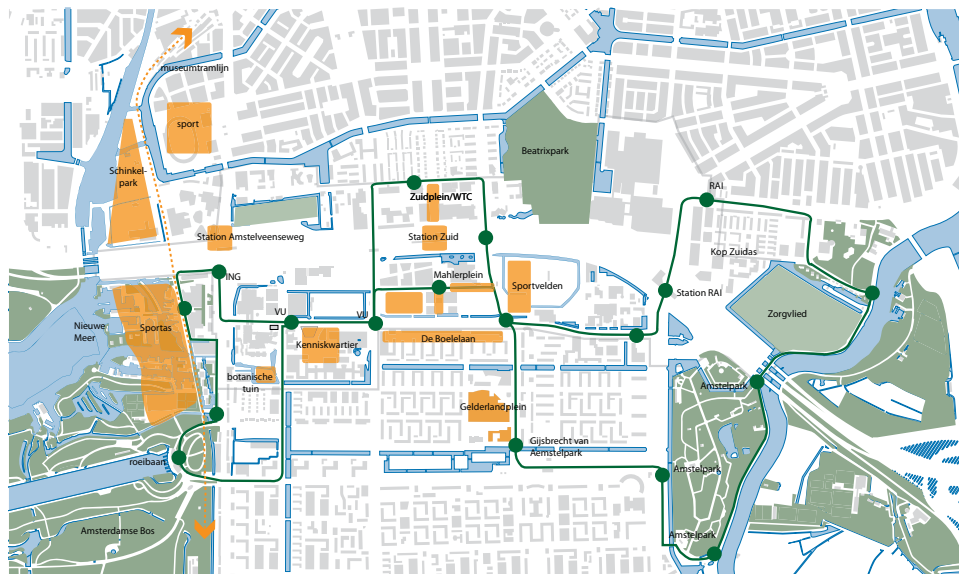
Verbinding Scheggen

Een van de bijzondere kwaliteiten van Zuidas is de groene landschappen die aan weerszijden van het gebied liggen. Slechts op 10 minuten fietsafstand van het hart van de Zuidas is er een groene oase van het Amsterdamse Bos of het weidelandschap rondom de Amstel. Van belang is dat zowel fysieke als functionele verbindingen tussen Zuidas en het omliggende landschap worden versterkt; van het aanleggen van fietspaden tot het tonen van het theaterprogramma Amsterdamse Bos op het scherm op het Zuidplein. Kern is werkers, bewoners en bezoekers van Zuidas te betrekken bij het omliggende groen en water door de bekendheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid te verbeteren.

Door bijv. een elektrische groene buslijn ("the green line") zou Zuidas/ station Zuid beter verbonden kunnen worden met de groene riviergebieden. Voor werkers, bewoners en bezoekers.

Tijdelijk groen

Door de lange doorlooptijd van projecten is een tijdelijke inrichting van terreinen mogelijk en wenselijk. In het Zuidas gebied is een aantal kavels tijdelijk ingericht. Hierbij is groen een belangrijk element. Op verschillende locaties zijn tijdelijk heggen, gras en bolgewassen geplaatst.

"the green line"

moestuinen op een dak

fietsen door de Amstelscheg

Gebiedsbrede strategieën: Openbare ruimte / openbaar domein: waterbeheer

Waterbeheer

De waterhuishouding in de Zuidas is een integrale opgave. In de 'Visie water in de Zuidas 2002' (een bouwsteen voor de Visie Zuidas 2004 en 2009), is de kwalitatieve en kwantitatieve opgave helder gedefinieerd. Het grondwater, oppervlaktewater en de neerslag wordt door een mix van maatregelen in goede banen geleid:

- Nieuw water (bergingscapaciteit) moet worden gemaakt om extreme regenbuien te kunnen opvangen (positieve waterbalansen).
- Verbetering oppervlaktewater kwaliteit waar noodzakelijk.
- Regenwater moet zo dicht mogelijk bij de bron worden opgeborgen en/of vertraagd afgevoerd.
- Vervuild regenwater moet worden gezuiverd vóór lozing.
- Goede doorstroming van de grachten moet worden geborgd.
- De bestaande waterkering moet een nieuw tracé/ vorm krijgen.
- Te hoge grondwaterstanden moet worden voorkomen.

De maatregelen moeten integraal worden ingezet en water kan bij uitstek een grote bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van de Zuidas.

Oppervlaktewater en berging

Veel van het oorspronkelijke bestaande water kan niet worden gehandhaafd. De in de Visie opgenomen waterstructuur (eindbeeld) is achterhaald, onder meer door een nieuw plan voor Kenniskwartier. In de ZIPS is het geactualiseerde eindbeeld waterstructuur opgenomen.

In de komende 5 jaar zullen de De Boeigracht, Kop Zuidas en Beethoven gedeeltelijk worden voltooid. De komende tijd moet duidelijk worden welk water de komende 5 jaar kan worden gerealiseerd. Oude watergangen kunnen pas worden gedempt als de nieuwe waterstructuur is gegraven waardoor de waterafvoer wordt gegarandeerd en de waterberging (waterbalans) ook in de tijdelijke realisatie fasen voldoet. Bij voorkeur moet zo vroeg mogelijk nieuw water worden aangelegd en zo laat mogelijk oud water worden gedempt. Bij elke vergunningaanvraag voor verharding of demping van water vindt hierop een toets plaats door Waternet. Er wordt een waterbalans bijgehouden voor alle vier de watersystemen in Zuidas, waarin alle project ingrepen worden verwerkt:

- Amstellandboezem (noordzijde A10, o.a. RAI, Strawinsky, Roeskestraat en de Rechtbank)
- Binnendijkse Buitenveldertse polder (zuidzijde A10 en Kop Zuidas)
- polder Begraafplaats Buitenveldert
- Rijnlandsboezem (Nieuwe Meer en o.a. ING hoofdkantoor)

Extra opvang van water in kunstmatige bekkens zal op termijn in Kenniskwartier en Ravel moeten komen. Tegelijkertijd moeten er meer nieuwe gebouwen met groene daken met water afvoervertragende eigenschappen worden uitgerust. Op plaatsen waar een slechte waterkwaliteit wordt verwacht (zoals bij doodlopende grachten) moeten maatregelen dit voorkomen. Hier zullen bijvoorbeeld fontein of beluchters worden geplaatst. Voldoende doorstroming en afvoercapaciteit van de watergangen is essentieel. Bij geplande ingrepen kunnen effecten vooraf worden ingeschat met gebruik van een bestaand model.

Grondwater

Zuidas is gelegen in vier gescheiden watersystemen, deels onder de zeespiegel. Grondwateroverlast moet worden voorkomen. Met name de verandering van watergangen, de aanleg van diepe kelders en het onder de grond brengen van infrastructuur (DOK) kunnen het grondwatersysteem verstoren. De effecten hiervan op het grondwater moeten vooraf worden ingeschat, hiervoor kan het bestaande grondwatermodel worden gebruikt. Tot slot zullen er bijzondere maatregelen moeten worden genomen in gebieden met potentieel te hoge grondwaterstanden. Het noordelijk deel van Kenniskwartier is zo'n gebied, waar door een combinatie van ophoging en barrières met ondergrondse kelders de grondwater overlast wordt beperkt.

Portland: water management opgenomen in het ontwerp van de straat

-0.40 NAP

-2.00 NAP

gemaal nieuw

	Waterkering primair		Nieuw water		Twijfel water kwaliteit
	Waterkering secundair		Grond water barrière		Zoekgebied berging
	Grindkoffer		Gedempt water		Regenwaterberging
	Afvoer gemaal / inlaat				

Gebiedsbrede strategieën: Verkeer en bereikbaarheid

Verbetering van het netwerk

Dit hoofdstuk gaat in op het waarborgen -danwel- verbeteren van de bereikbaarheid voor de modaliteiten die op stadsniveau plaatsvinden. Voortbordurend op de netwerken en raamwerken zoals aangegeven in de Visie Zuidas, worden nu concrete voorstellen gedaan ter verbetering van de betreffende modaliteiten. Het netwerk zal zich moeten voegen in de uitgangspunten van de stadsplattegrond.

Algemeen

Bereikbaarheid is één van de kernmerken van Zuidas. Om Zuidas bereikbaar te houden is een robuust model opgesteld, waarbinnen het verkeer en vervoer kan worden afgewerkt. Dit model is een onderlegger voor de stadsplattegrond. De essentie is dat in het profiel van de wegen van Zuidas ruimte is gereserveerd om de verschillende modaliteiten een plaats te geven, zowel in het heden als in de toekomst, daarbij is binnen de profielen ruimte gereserveerd voor mogelijke toekomstige OV-banen en / of een eventuele intensivering (tot een bepaalde hoogte) van het autoverkeer, daartussen zijn keuzes mogelijk. Om de bereikbaarheid in de toekomst te kunnen waarborgen zijn grote investeringen in het openbaar vervoer voorzien, o.a. de Noord/Zuidlijn, OV SAAL en de Hanzelijn. Om de beleidsmatige gewenste verschuiving naar de “schone modaliteiten” te bewerkstelligen, is daarnaast restrictief beleid ten aanzien van de auto nodig.

Op korte termijn wordt een aantal maatregelen in de infrastructuur van Zuidas voorzien. Enerzijds krijgt station Amsterdam Zuid een opwaardering, waarbij vooruitlopend op de ontwikkeling van het Dok ook maatregelen nodig zijn in fiets(parkeer)voorzieningen, dit in combinatie met het autoluw houden van dit steeds drukker wordende centrumgebied. Anderzijds zijn wel investeringen in de weginfrastructuur nodig om het autoverkeer ook op een behoorlijke wijze afgewikkeld te krijgen. Het betreft dan in ieder geval de kruisingen van de De Boelelaan en Mahlerlaan en De Boelelaan met Amstelveenseweg die in de planontwikkeling van het Kenniskwartier worden meegenomen. De oostzijde (tussen Beethovenstraat en Europaboulevard) van de De Boelelaan is rond 2015 voorzien (gedeeltelijk) gereconstrueerd te worden.

Autoverkeer

Het ontbreken van een noordelijke hoofdweg parallel aan de A10 zorgt ervoor dat de De Boelelaan de primaire ontsluitingsweg is van de Zuidas. De De Boelelaan zal ook in de toekomst die functie hebben. Omdat er een (relatief beperkte) groei van het autoverkeer is voorzien, is het gewenst en zelfs noodzakelijk om de De Boelelaan op onderdelen (kruispunten Kenniskwartier) aan te pakken. In de periode 2010-2015 vindt een aantal

ontwikkelingen rondom de De Boelelaan plaats. Van belang is dat de De Boelelaan als een eenheid wordt gezien en niet per onderdeel wordt gereconstrueerd/ opgewaardeerd. Een integraal plan is dus noodzakelijk. Naast de De Boelelaan zijn de aansluitingen met de A10 aandachtspunten. Deze worden in het planproces voor het Zuidas Dok verder uitgewerkt. De bereikbaarheid van de De Boelelaan tijdens werkzaamheden verdient bijzondere aandacht.

Naast fysieke maatregelen wordt ook ingezet op vervoersmanagement om de bereikbaarheid van en doorstroming in het gebied te verbeteren. Met het bedrijfsleven wordt besproken welke verdere mogelijkheden er zijn om werknemers te laten overstappen van de auto naar andere vervoerswijzen en om verplaatsingen zoveel als mogelijk buiten de spits te laten plaatsvinden. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld autodelen, New Motion en besloten openbaar vervoer. Ook (dynamische)verkeersverwijssystemen kunnen een bijdrage leveren. Zodoende kan de snelst mogelijke route worden aangeduid en kan zoekverkeer worden voorkomen. Nadere analyse moet bepalen of en wanneer het zinvol is om dergelijke systemen te introduceren.

Een deel van de strategie voor het autoverkeer binnen de Zuidas bestaat uit het stimuleren van elektrische voertuigen en oplaadpunten. De zichtbaarheid van elektrische voertuigen en oplaadpunten laat zien welke intenties de Zuidas heeft met betrekking tot minder energieverbruik, minder CO2-uitstoot en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen.

Voetgangers

Stedelijkheid is synoniem met voetgangersdrukte. De Zuidas toont zelfs in dit prille stadium, bijvoorbeeld op Zuidplein, dat een hoge mate van gezellige stadse drukte, mogelijk is. De voetganger is dus een hoge prioriteit. Verbetering van route kwaliteit en verbindingen is belangrijk voor de beleving van de al aanwezige Zuidas.

- Een vernieuwde bewegwijzering zal de functionaliteit verhogen. Hierbij kunnen ook mooie wandelingen worden aangeven.
- De verbindingen voor voetgangers binnen en buiten de Zuidas tonen zwakke punten, nagenoeg allemaal met betrekking tot de aanhechting van de Zuidas in de naaste omgeving.
- De ruimtelijke kwaliteit van de Amstelveenseweg, de Parnassusweg en de Beethovenstraat heeft nog steeds te veel karakteristieken van een ‘stadsrand’. Het geheel is niet uitnodigend voor een voetganger. Een intensivering van functies en een meer stedelijke aankleding (bv. meer banken, bomen en stedelijk groen) is wenselijk.

fietsenstalling Zuidplein

Vélib' fietsen in Paris

electrische oplaadpunt voor autos in Amsterdam

Gebiedsbrede strategieën: Verkeer en bereikbaarheid

- De verbindingen tussen het centrum van Zuidas en de RAI via het Beatrixpark zijn rommelig en kunnen aanzienlijk worden verbeterd, ook rekening houdend met de bouwperiode van Beethoven.
- De hechting van de Zuidas aan de groene scheggen is niet optimaal. Dit is jammer omdat de twee scheggen een aantrekkelijk onderdeel zijn van de ligging van de Zuidas.
- De recreatieve potentie van de scheggen is groot. De huidige routes kunnen beter worden benut door de oplossing van knelpunten en de verheldering van routes. Tevens zal er onderzocht moeten worden of er nieuwe openbare plekken kunnen worden gecreëerd langs de Schinkel.
- Op belangrijke routes, tussen de projecten in de Zuidas kunnen de verbindingen ook worden verbeterd. Tussen de VU, de tramhalte Parnassusweg en het station en tussen station Amstelveenseweg en Kenniskwartier noord.
- Een verblijfsvriendelijker Mahlerplein.
- Een nieuwe 10km (permanente) Zuidas run, die alle mooie plekken van de Zuidas e.o. aan doet, wordt voorgesteld. Dit kan vanuit de BL46 gefaciliteerd worden.

Fietsers

Vanuit de doelstelling voor een duurzamer Zuidas, is de fiets een buitengewoon belangrijk vervoersmiddel in de Zuidas. Het gebruik van de fiets binnen en van/naar de Zuidas moet verder worden gestimuleerd. De drukste spitsroutes zijn de Beethovenstraat – Strawinsky-laan en Europaboulevard – RAI – Pr. Irenestraat zuid. Deze routes worden door meer dan 400 fietsers/uur bereden, op stedelijk niveau de hoogste graad. Het fietsnetwerk is voor de huidige pre-DOK Zuidas toereikend. De opgave voor het fietsnetwerk in de volgende jaren wordt vooral bepaald door nieuwbouwprojecten. Daarnaast leidt de groei van fietsende forensen in relatie tot de groei van het station tot een veel grotere parkeer behoefte.

- Ervan uitgaande dat het Dok wordt gebouwd, moeten voor 2015 bij het station minimaal 2500 nieuwe openbare fietsparkeerplaatsen worden geplaatst. Het opvangen en accommoderen van reizigersgroei rond de stations heeft hoge prioriteit.
- Stimuleren van fietsgebruik door een integraal publiek-private strategie. Te denken valt aan de “witte fietsen”, gestald in zowel private als openbare stallingen. Het gebruik van de fiets voor korte duur (lunchpauze, afspraken) kan op deze wijze worden gestimuleerd.

- De noordelijke route RAI-Beatrixpark-Strawinsky-laan-Fred Roeskestraat, is een belangrijke verbinding in de Zuidas. De bouw van Beethoven betekent (vanaf start bouw parkeergarage), dat het tunneltje onder de Beethovenstraat niet gebruikt kan worden. De route zal dan via de Pr. Irenestraat (noord) lopen. De kruising met de Beethovenstraat moet hierbij fietsvriendelijker worden gemaakt.
- Gezien de ontwikkeling van de VU verdient de route Amstelveenseweg – Mahlerlaan aandacht.

Vaarroutes

De Zuidas is niet aangesloten op het vaarnetwerk van Amsterdam. De hoeveelheid lage bruggen in Buitenveldert maakt het ook zeer moeilijk om de zuidkant van de Zuidas bereikbaar te maken. Op de lange termijn kan de nieuw aan te leggen Irenegracht de route naar Zuidas worden. De bereikbaarheid voor vaartuigen kan in de periode 2010-2015 behoorlijk worden door op meerdere plekken aanlegsteigers aan te brengen. Los van de algemene voordelen hiervan voor toerisme kan de Boerenwetering route via de RAI en de Zuider Amstelkanaal inham, voor bedrijven zeer interessant zijn voor partyboten of VIP steigers.

Openbaar vervoer

Een essentieel onderdeel bij het maken van een duurzame moderne stad is het vestigen van een goed verbonden systeem van openbaar vervoer.

- De aanleg van de nieuwe trambaan voor lijn 16/24 levert een belangrijke vervoerswaardeverbetering op, zowel voor bezoekers van de VU, als voor overstappers op tramlijn 5 en de sneltramlijn 51. Op korte termijn is verder nog een verbetering van de HOV-busbaan naar Schiphol voorzien.
- De nieuwe Noord/Zuidlijn is in 2015 nog niet gereed. Op deze verbinding wordt geanticipeerd omdat deze uiteindelijk de belangrijkste verbinding met het centrum zal vormen.

Ontwikkelingen verkeersnetwerk 2015

Legenda

- verbetering autonetwerk
- verbetering fietsnetwerk
- verbetering voetpadennetwerk
- ↔ verbetering verbinding
- verplaatsing tramlus
- nieuwe vaarroute
- ★ mogelijke haven

Gebiedsbrede strategieën: Kabels en leidingen netwerk

Een nauwkeurig gepland kabel- en leidingennetwerk is van groot belang voor een goed functionerende en duurzame stad. Bij de hoge bouwdichtheid van de Zuidas is een groot deel van de ondergrondse ruimte onder de openbare ruimte nodig voor deze voorzieningen. Kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte hebben te lijden onder opengebroken straten. Opbrekingen kunnen worden beperkt door de aanleg in één keer goed te doen. Bij die aanleg moet dan wel rekening worden gehouden met het over een langere periode en in meerdere nu nog onbekende fasen realiseren van het stedenbouwkundige programma. Daarnaast moet er ondergronds ruimte beschikbaar blijven voor toekomstige nieuwe mogelijkheden en technieken rond energie- en nutsvoorzieningen. Door kabels en leidingen onder te brengen in ondergrondse constructies wordt de hinder door opbreking beperkt, kunnen nieuwe aansluitingen sneller tot stand worden gebracht en ontstaat er meer ruimte voor andere ondergrondse bestemmingen en ook bomen. Bij het maken van stedenbouwkundige plannen dient het gebruik van de ondergrond voor infrastructuur en andere bestemmingen worden meegenomen. Dit al vanaf de eerste schetsen. Immers het betreft een zeer belangrijk item voor de uiteindelijke stedenbouwkundige kwaliteit.

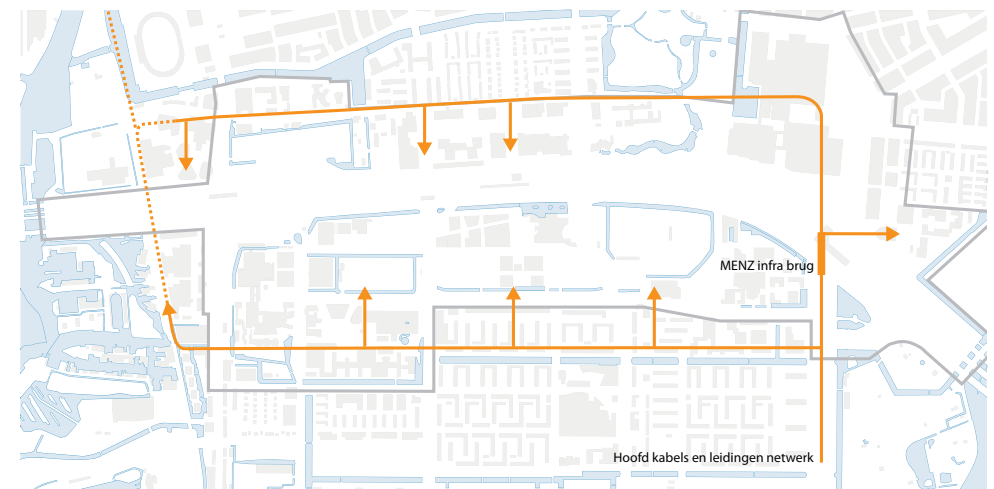
In het verleden is een beeld gevormd van de toekomstige hoofdstructuur voor de energie- en nutsvoorziening in de vorm van een ringnet om de Dokzone. Hiertoe is het MENZ (Masterplan Energie en Nutsvoorzieningen Zuidas) ontwikkeld. Ten noorden en zuiden van deze zone zijn compacte tracés aangewezen voor de bundeling van kabels en leidingen van het hoofdnet. Voor een deel al gerealiseerd (Mahlerlaan in de vorm van een tunnel, Vivaldi in de vorm van mantelbuizen). De Dokzone zal op verschillende locaties op deze hoofdtracés worden aangesloten. De MENZ-infrastructuur brug (Oostelijke kruising) over de A10 tussen de RAI en Vivaldi is een belangrijke schakel in het netwerk. Bouwkavels zullen vanuit de hoofdtracés worden aangesloten.

Voorafgaande aan de aanleg van het (eerste deel van het) Dok zal de Oostelijke kruising moeten worden gerealiseerd en belangrijke delen van het tracé ten noorden van de Dokzone (MENZ Ring Noord, MRN) moeten worden aangelegd. Verder aanleg en uitbouw van de infrastructuur is gekoppeld aan de nieuwbouwactiviteiten in de flanken en eventuele belangrijke, autonome ontwikkelingen in techniek en gebruik van de systemen van energie- en nutsvoorziening.

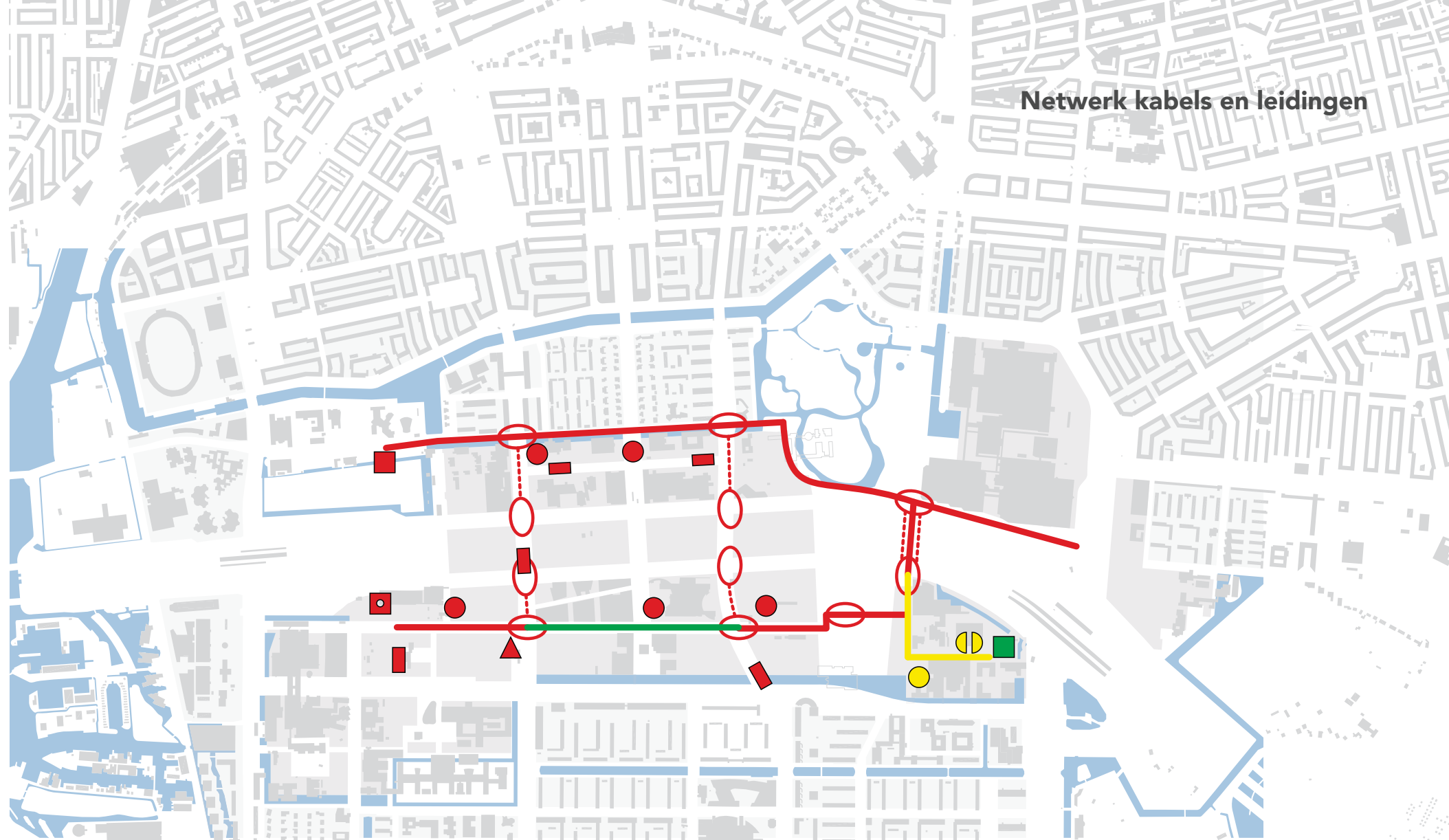
Op basis van de huidige verwachtingen/planningen moet de Oostelijke kruising in 2015 beschikbaar zijn. Dan zal ook een belangrijk deel van de MRN in uitvoering zijn.

Los van deze Zuidas gerelateerde ontwikkelingen kunnen de autonome ontwikkelingen ook aanleiding vormen tot forse ingrepen.

In de uitwerking van de regierol van de gemeente zijn tussen Zuidas en kabel- en leidingeigenaren afspraken gemaakt over voortdurende en nauwe samenwerking. Afspraken zijn gericht op het beperken van de overlast vanwege werk aan kabels en leidingen door reeds in de prilste fase van planvorming gedachten en zienswijzen uit te wisselen en tot onderlinge afstemming te komen.

Netwerk kabels en leidingen

Indicatieve locaties energie- en nutsvoorzieningen

Hoofdtracés kabels en leidingen

— Hoofdtracé k&l (deels ILT)

- - - Verbindingen naar dok zone

○ Ruimte voor stekkerveld

▲ Hulpwarmtecentrale

▼ Productieplant koudlevering

Gebouwen electra

◐ Servicecenter telecom

◑ Station 50 kV/ 10 kV electra

Gebouwen water

● Persgemaal vuilwater

■ Bezinkbassins hemelwater

Planfase

■ Gereed

■ In uitvoering

■ Reservering

Gebiedsbrede strategieën: Voedsel

Voedsel is een primaire levensbehoefte. De productie, verwerking en distributie ervan heeft door de eeuwen heen een belangrijke rol gespeeld in de totstandkoming van onze samenleving. Straatnamen als Kalverstraat of Lammerschans refereren aan de historische band tussen voedsel en stad. De productie van voedsel gebeurt steeds efficiënter. Mede hierdoor wordt de afstand van het basisingrediënt tot de consument steeds groter. De productie van voedsel is grotendeels onzichtbaar geworden en uit de leefomgeving van de eindgebruikers verwijderd.

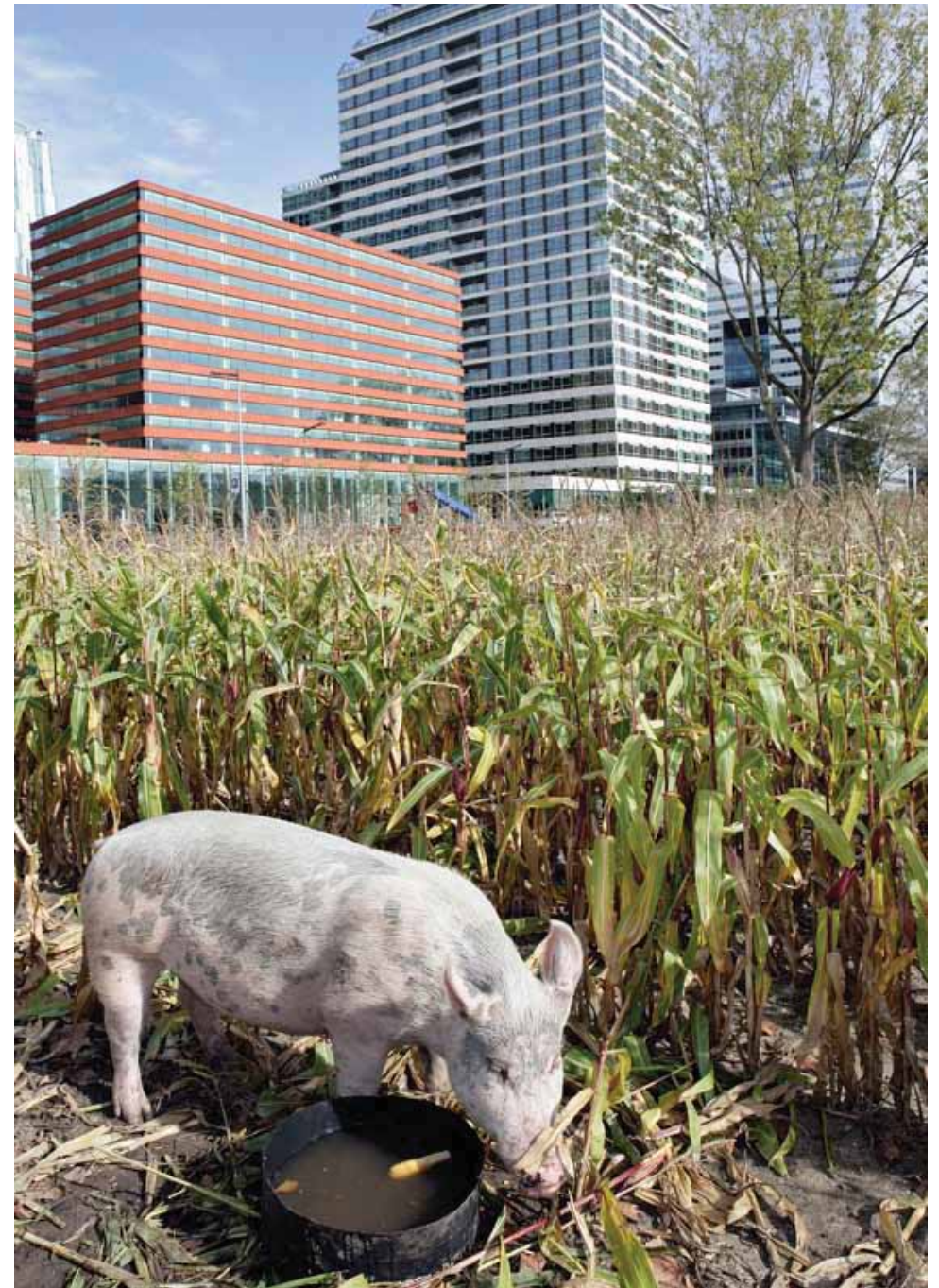
Wat zijn daarvan de gevolgen voor ons dagelijks handelen? En wat betekent dit voor het aanbod, de smaak en de keuze van ons voedsel? Welk effect heeft dit op onze dagelijkse omgeving: zowel op de inrichting en het functioneren van de huidige stad als die van het platteland? Het (terug) naar de stad brengen en zichtbaar maken van de voedselproductie kan zowel het bewustzijn van de waarde van voedsel versterken als helpen te voorzien in een gezonde, groene, leefbare en duurzame stad.

Doelstellingen

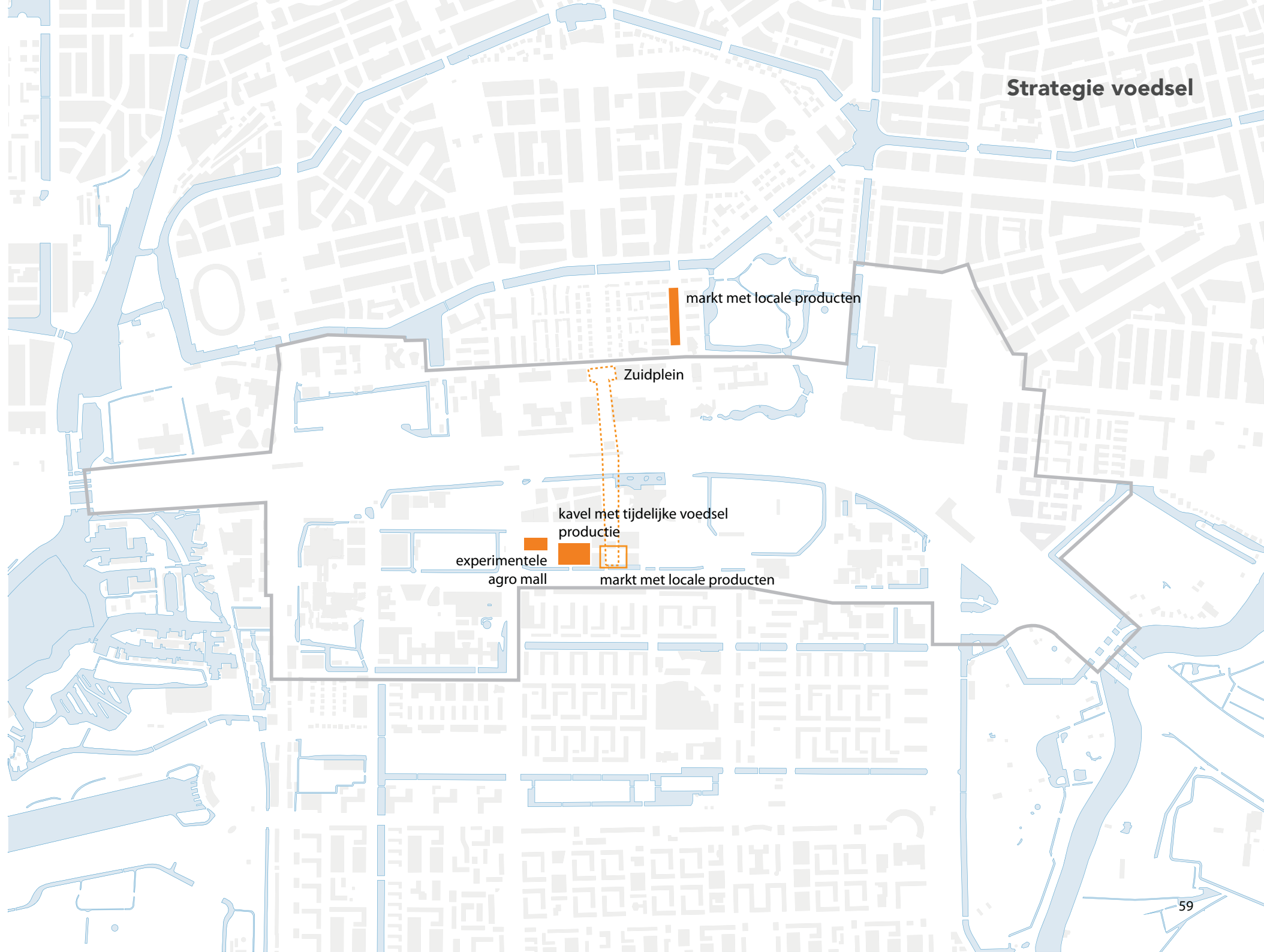
- De kwaliteit en de band met de omgeving verbeteren door de synergie tussen stad, landschap, recreatiemogelijkheden, voedselproductie, voedselkennis en gezondheid te benutten.
- Het transport van levensmiddelen beperken en daarmee de CO²-uitstoot en het verbruik van middelen. Pilot project Amsterdams beleid.

Ideeën

- Voedselproductie binnen Zuidas (verticale landbouw, broeikassen, kassen op daken, tijdelijke landbouw of moestuinen en fruitbomen op toekomstige bouwkvelds)
- Voedselproductie voor Zuidas (Amstelgebied)
- Voedsel kenniscluster in de buurt van het Beatrixpark (voorlichting, evenementen, demonstraties van stedelijke voedselproductie (verticale landbouw))
- Binnen de focusgebieden kan worden onderzocht welke van deze ideeën tijdelijk danwel definitief kunnen worden geïmplementeerd.

het oogsten van het maisveld, gelegen middenin de Zuidas.

markt met lokale producten

Zuidplein

kavel met tijdelijke voedsel productie

experimentele agro mall

markt met lokale producten

Gebiedsbrede strategieën: Kunst en cultuur

Identiteit en Betekenis

Voor de ontwikkeling van Zuidas is een wervend cultureel klimaat van essentieel belang. Kunst en cultuur bevorderen de leefbaarheid, de levendigheid en de stedelijkheid. Culturele activiteiten en instellingen geven het nieuwe stadsgebied karakter en identiteit en creëren een sfeer, waardoor mensen zich kunnen hechten. Kunst en cultuur dragen bij aan de nationale en internationale bekendheid en zichtbaarheid van het gebied. Creativiteit en economie zijn, zeker in Amsterdam, onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een creatief, cultureel klimaat maakt het voor bedrijven en particulieren aantrekkelijker om zich te vestigen en te verblijven in Zuidas.

Succesvolle voorbeelden uit de afgelopen jaren zijn onder andere het werk van Krijn de Koning in Vivaldi, de beeldenlijn in Mahler, het Circus op Zuidas, het maïsveld in Gershwin, de videokunst op het CASZ scherm, de tijdelijke kunst trafohuisje van Beethoven, de ABC dance evenementen, Kunst in de Kapel, lichtkunst op de KPN-toren en het voetbal kijken op het Zuidplein.

Doel is om voorwaarden te scheppen voor een wervend cultureel klimaat, waarmee tevens een bijdrage wordt geleverd aan de kernwaarden: Internationaal, Amsterdams, Ambitieuw en Levendig. In de ontwikkeling van Zuidas is het mogelijk om:

- Te zorgen voor de kwaliteit en verbijzondering van het publieke domein: cultureel, ruimtelijk en sociaal,
- Een intense relatie en betrokkenheid te bereiken tussen kunstzinnige uitingen en de bewoners, gebruikers en bezoekers van Zuidas,
- Particuliere initiatieven op cultureel gebied te bevorderen,
- De kwaliteit te verhogen van (culturele) voorzieningen, waaronder culturele opleidingen,
- De economische creatieve bedrijvigheid te stimuleren.

Om de levendigheid van het gebied tijdens de ontwikkelingsfase te versterken en de voedingsbodem te creëren voor een permanent, hoogwaardig, levendig en wervend kunstklimaat, wordt gestuurd op een breed palet aan activiteiten. In het algemeen zal het initiatief daartoe wel, maar het opdrachtgeverschap niet bij de (gemeentelijke) overheid liggen. Die speelt eerder zo nodig een regisserende en ondersteunende rol.

Wel speelt de gemeente een actieve rol als het gaat om de volgende onderwerpen:

- Integratie van permanente kunstwerken in de stedenbouw, de architectuur en de openbare ruimte maakt kunst voor een ieder zichtbaar en voelbaar. Ter bevordering hiervan is een supervisor kunst aangesteld voor Zuidas.

- Voor een actief, eigen cultureel klimaat zijn de aanwezigheid en de vestiging van culturele instellingen en voorzieningen noodzakelijk. Daarbij gaat het om zowel nieuwe als bestaande instituten.

Kunst

Kunst vormt een onlosmakelijk bestanddeel van de stedenbouw, de architectuur en de openbare ruimte. Het gewenste karakter van het Zuidas en van de kunsttoepassingen is: Typisch Amsterdams, oorspronkelijk, verankerd in de lokale en in de regionale cultuur, eigenwijs, niet kopieerbaar, duurzaam, inspirerend, experimenteel, innovatief. Kunst en cultuur streven naar een eigen identiteit die onlosmakelijk is verbonden met Zuidas, en waarin plaats is voor het verleden, de toekomst en de actualiteit van de aan transformatie onderhevige Zuidas. De kunst is kwalitatief hoogwaardig en heeft een internationale uitstraling, per locatie en per situatie eigensinnig en onverwachte oplossingen. Het streven is honderd kunstwerken in de komende dertig jaar.

Virtueel Museum Zuidas (VMZ)

VMZ neemt het initiatief op gebied van kunsttoepassingen, in de openbare ruimte en zorgt voor een goede afstemming met publieke en private partijen. Sleutel tot succes ligt in samenwerking met relevante en kundige instellingen, zoals het Amsterdams Fonds voor de Kunst, de Stichting Kunst in de Openbare Ruimte (SKOR), het Fonds Beeldende Kunst Vormgeving en Bouwkunst (BKVB) en vele andere partijen. Ook de initiatieven en tijdelijke manifestaties waarmee bedrijven, het stadsdeel, kunstenaars, bewoners en andere particulieren bij het VMZ aankloppen, zijn van groot belang voor de opbouw van een cultureel klimaat. Het VMZ faciliteert, stimuleert en ondersteunt de grote en kleine projecten vanuit de particuliere sector en treedt daarbij sturend, coördinerend en communicerend op. Daarbij

zal het VMZ er alles aan doen om een brede kijk en een groot publieksbereik te combineren met een kwaliteit, die past bij de ambities van Zuidas.

Om het woonwerkgebied juist ook gedurende de fase van ontwikkelen te verlevendigen, richt het Virtueel Museum Zuidas zich daarnaast op zes belangrijke pijlers:

1. Videoscherm CASZuidas (Contemporary Art Screen Zuidas).
2. Tentoonstellingen van het VMZ in de KunstKapel.
3. Tijdelijke Projecten.
4. Vrije Ruimten Zuidas AIR - het 'Artists in Residence'- project in het voormalige St. Nicolaasklooster.
5. Meebouwen aan de stad. Doel is de integratie van permanente kunstwerken in de stedenbouw, architectuur en openbare ruimte.
6. Fotografieproject Virtuele Zoom; het fotoproject waarin fotografen/kunstenaars worden uitgenodigd om de Zuidas transformatie in beeld te brengen.

Culturele instellingen

Een Amsterdamse toplocatie bevat uiteraard een Amsterdams aandeel van culturele instellingen. Daarbij ligt de nadruk op een bijdrage aan het internationaal vestigingsklimaat, zodat museale functies vooral in het teken moeten staan van collecties en tentoonstellingen van internationaal topniveau. Ook voor schouwburg, musicaltheater, concertgebouw is Zuidas een geschikte locatie, al was het alleen al vanuit de uitnemende bereikbaarheid vanuit Nederland en de regio. Dergelijke functies kunnen de levendigheid en de uitstraling van het gebied positief beïnvloeden.

Het goed vervolg geven aan de vestiging van een museale functie in Beethoven en het musicaltheater in Kop Zuidas is daarom strategisch en inhoudelijk van groot belang voor de verdere ontwikkeling van Zuidas. Zuidas mag zich gelukkig prijzen met de aanwezigheid van de Rietveldacademie in het gebied. Daarnaast is er ruimte voor andere opleidingen op topniveau met een internationaal perspectief.

In het algemeen geldt het uitgangspunt dat de vestiging van culturele activiteiten complementair dient te zijn aan andere activiteiten in de stad en er geen concurrentie mee dient aan te gaan.

2010-2015

In deze periode ligt de nadruk op het verbeteren van levendigheid en de kwaliteit van het publiek domein (naast de uitbreiding van het gebied met nieuwe kantoren, woningen en voorzieningen). In dat kader wordt ruimte geboden aan evenementen, tijdelijke initiatieven en het gebruik van gebouwen of delen daarvan voor (tijdelijke) activiteiten

zoals bv exposities en installaties. Nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte zullen verschijnen in Vivaldi (afronding project Krijn de Koning) en op het plein voor de RAI. In Beethoven krijgen de beelden van Mattijs Bredewold en Ulrik Kristensen tijdelijk een plek. Het voormalig USC, dat nu de naam BL46 draagt, krijgt een culturele invulling, wat de levendigheid zal bevorderen. In deze periode zal tevens het musicaltheater in Kop Zuidas worden gerealiseerd, onder andere in combinatie met de dansacademie Lucia Marthas. De definitieve invulling van de museale programmering in deelgebied Beethoven zal worden bepaald.

Gebiedsbrede strategieën: Grondgebruik/ programma

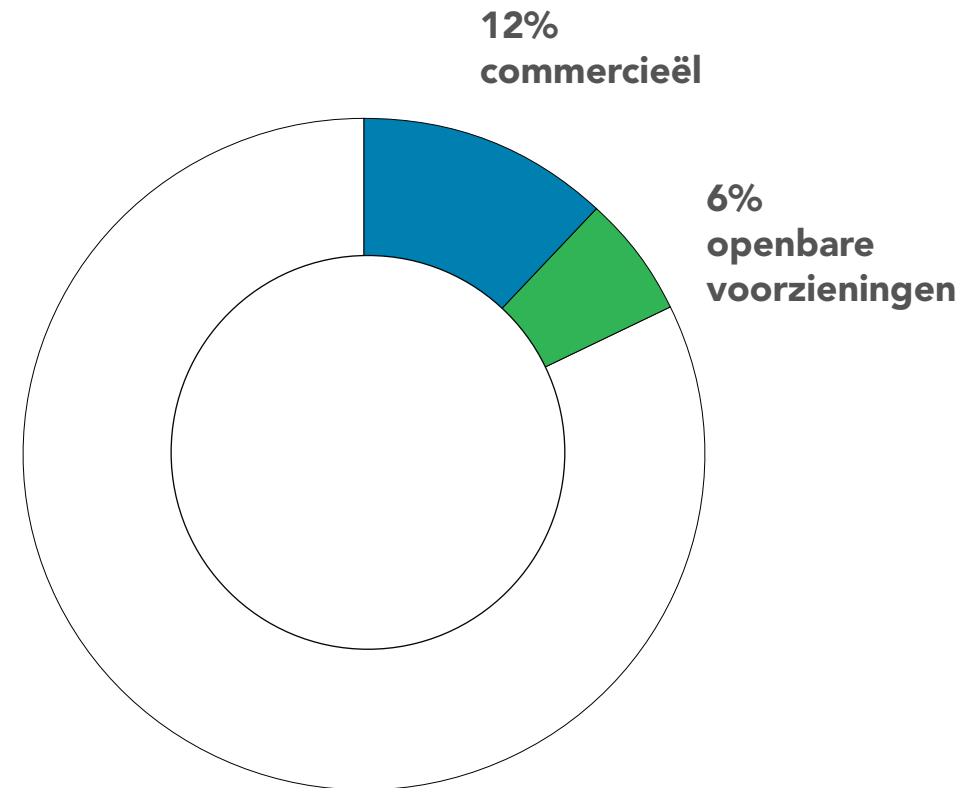
De Visie Zuidas 2009 stelde een maximaal bebouwd oppervlak vast van 4,2 miljoen vierkante meter. Daarvan waren er in 2009 1,5 miljoen gebouwd.

Om meer inzicht te krijgen in de manier waarop de (openbare) ruimte binnen Zuidas nu en in de toekomst gebruikt wordt, is het nodig een goede woonstrategie en voorzieningenstrategie uit te werken. In samenhang met een Zuidas-movementsysteem kan bezien worden welke mensen wanneer en waar het gebied gebruiken of willen gebruiken. Hierop kan worden ingespeeld bij het ontwikkelen van activiteiten of toekomstig gebruik.

De ZIPS heeft als doel om tijdelijke situaties te integreren in tijdelijke programmering van specifiek terrein dat zal worden verplaatst als deze grond voor ontwikkeling binnen Zuidas beschikbaar komt. Tijdelijk gebruikte kavels ontwikkelen zo in een permanent gebruik.

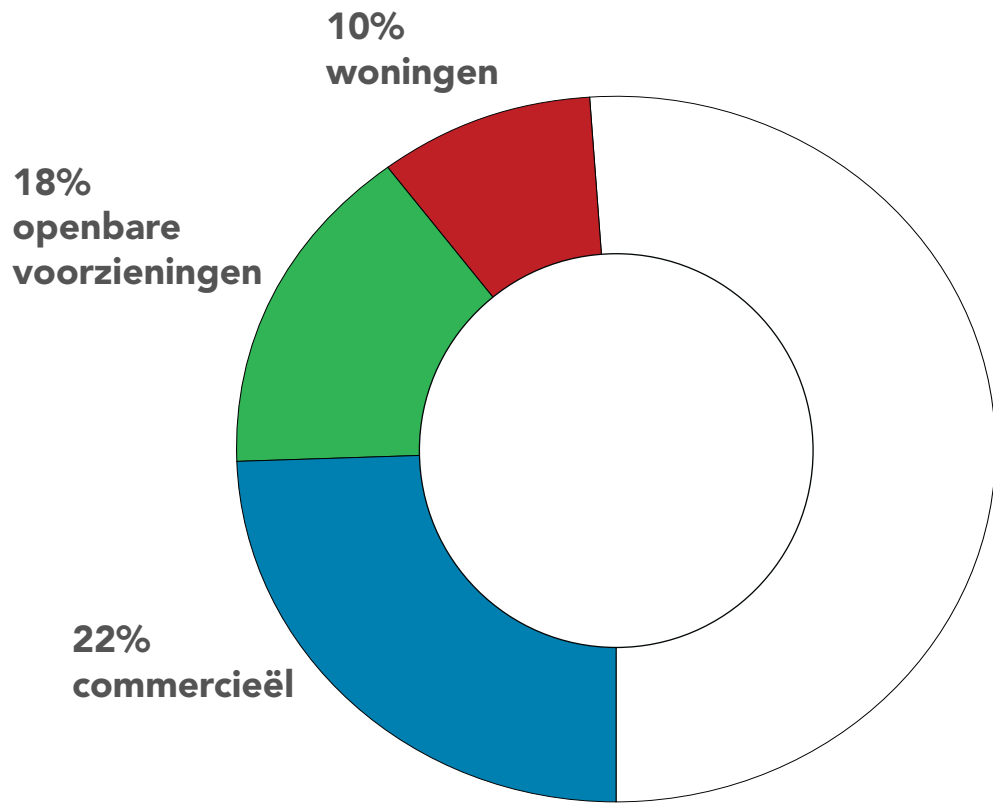
Het streven is om tot 2015 een tijdelijk programma voor braakliggende percelen te realiseren als integraal onderdeel van de Zuidas. Het grondgebruik correspondeert met de ontwerpprincipes en geeft invulling aan aspecten van andere strategieën voor de locatie als geheel, waaronder waterbeheer, klimaatverandering, voedsel en landbouw, kunst en cultuur, en transport en bereikbaarheid.

Van belang is dat naast de kantorenstrategie die voor Zuidas is opgesteld, er ook een woon- en voorzieningenstrategie komt.

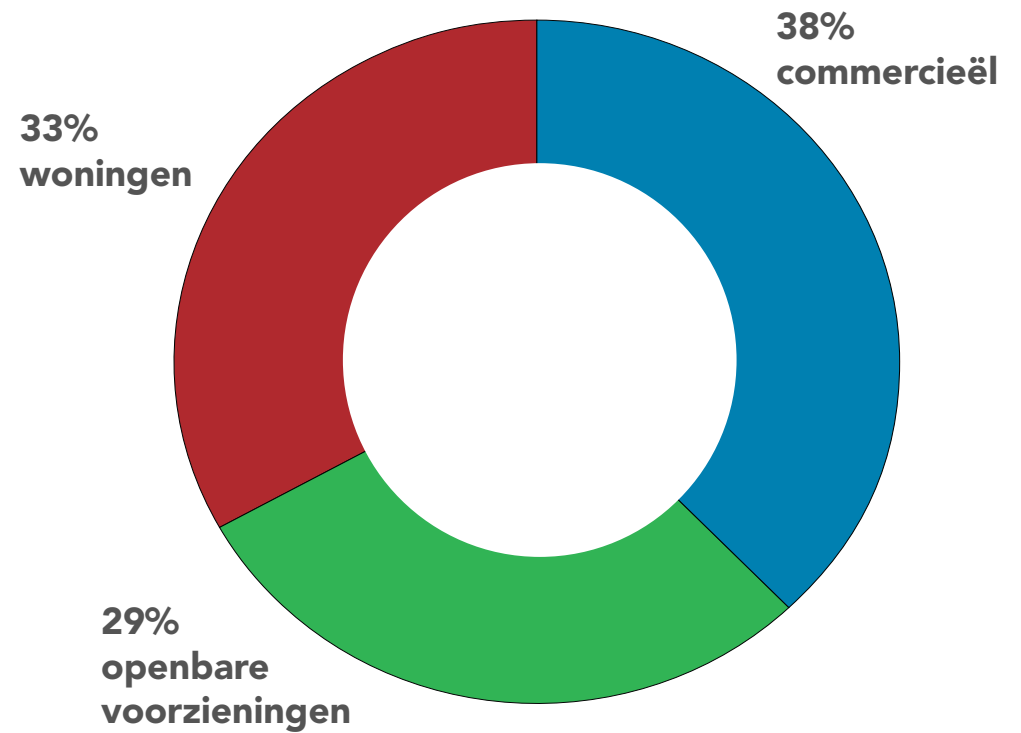

vloeroppervlakte 1998

500,000M²

vloeroppervlakte 2015
1,250,000M²

totale vloeroppervlakte
4.280.000m²

Gebiedsbrede strategieën: Klimaatverandering en duurzaamheid

Duurzame gebiedsontwikkeling

De visie voor Zuidas beoogt dat Zuidas in 2030 een van de duurzaamste stedelijke centra ter wereld zal zijn. Om de definitie en realisatie van deze visie mogelijk te maken en vorm te geven is er een breed spectrum aan ambities, programma's, targets, netwerken, kaders, plannen en eisen opgesteld. Concrete maatregelen en ambities zijn vastgelegd in het Duurzaamheidsplan Zuidas 2008. In het verleden is al veel aandacht besteed aan duurzaamheid in Zuidas:

- Duurzaamheid issue sinds Masterplan 1998
- Visie 2009
- Duurzaamheidsplan 2008
- Energievisie 2010
- Zuidas Sustainability ARUP 2010
- Oprichting Dutch Green Building Council
- Kennisvermeerdering over BREEAM, oa deelname pilot Ravel en Kenniskwartier
- Veel bedrijven schrijven een eigen duurzaamheid jaarverslagen
- Initiatieven om tot samenwerking te komen zoals Hello Zuidas en Zuidas Green Business Club (ZGBC)
- Duurzaamheid brochure 2011
- Experimenten met nieuwe bouwmethoden en concepten als Zuidkas
- Zuidas organisatie zoekt aansluiting bij nieuwe meetmethoden als BREEAM

Naarmate er meer op deze locatie wordt gebouwd, groeit de 'familie' van bewoners, huurders, ontwikkelaars, bezoekers en andere gebruikers van de Zuidas mee. Vaststaat dat voor duurzame resultaten op de lange termijn in deze snel veranderende wereld een breed spectrum aan benaderingen, instrumenten en mechanismen nodig is. Vertrouwen op wetgeving, contracten en onderhandelingen zoals die tot nu toe vorm hebben gekregen is niet voldoende. Daadwerkelijk duurzame resultaten vragen om een minder formele benadering, op basis van partnerships en samenwerking, en meer saamhorigheid binnen de Zuidas samenleving of -'familie'.

In de kern betreft duurzaamheid in Zuidas: optimaal gebruik maken van de dichtheid, de massa en de (O.V.)locatie om een maximale kwaliteit en duurzaamheid prestatie te leveren. Daarbij willen we een voorbeeld zijn en verder gaan dan landelijk of Amsterdams beleid. Zuidas moet excelleren en zich onderscheiden in een duurzame toplocatie. Voor nieuwbouw wordt de lat hoog gelegd, namelijk op BREEAM-NL Nieuwbouw Excellent. Hieronder worden doelen en aanpak toegelicht:

Energie

Zuidas profiteert maximaal van de hoge dichtheid waardoor energie efficiëntie van de gebouwen hoog ligt. Energieambities van de stad Amsterdam (alle gebouwgebonden energie van alle nieuwbouw is in 2015 geheel CO2 neutraal) worden ruimschoots gehaald. Besparing en on-site opwekking worden maximaal ingezet om doelen te halen. Elk gebouw wordt op een alternatieve methode aangesloten om te koelen of verwarmen (NUON, warmte/koude, WKO). De stadswarmte en koeling wordt uiterlijk in 2015 over de hele Zuidas aangeboden. Er wordt een Masterplan WKO opgesteld (naar voorbeeld van Kop Zuidas) om ondergronds ruimtegebruik te optimaliseren. Een slim energienetwerksysteem bevordert besparing en uitwisseling van overschotten tussen gebouwen. Er wordt een Energie Verbruikers Vereniging Zuidas opgericht die gezamenlijke inkoop van groene elektriciteit verzorgt en minstens 10% besparing haalt.

Mobiliteit

De modal split (aandeel autoverkeer) neemt verder af tot 20% in 2020. Het aandeel elektrisch vervoer neemt sterk toe. In Zuidas worden uiterlijk in 2016 1000 elektrische laadpunten gerealiseerd voor elektrisch vervoer. Het OV netwerk wordt verbeterd (oa treinen, metro) en rijdt nog meer dan nu op groene stroom. Elektrische bussen worden maximaal gefaciliteerd zodra beschikbaar.

Het aantal fietsenstallingen nabij stations verdubbelt (huidig aantal Zuid: 3700, RAI: 1400). Voetganger en fietsverkeer krijgen (nog) betere routes. Essentiële basisvoorzieningen worden in het gebied gerealiseerd waardoor minder verkeer wordt gegenereerd. Het nieuwe werken wordt maximaal gefaciliteerd (glasvezel, video conferencing, etcetera). Overlast door (bouw)verkeer moet worden beperkt door management van bouwlogistieke stromen en bouwplaats inrichting.

Klimaat

Gebouwen, buitenruimten, watersystemen zijn bestand tegen klimaatverandering. Reductie van CO2 uitstoot draagt bij aan beperking van klimaatverandering (zie Energie). Openbare

ruimten en daken dragen bij aan het vertragen van regenwater afvoer. Het watersysteem is robuust en bestand tegen klimaatverandering. Een uitgekiende buitenruimte met veel groen beperkt het urban-heat-effect.

Welzijn

Stedenbouwkundige plannen en inrichting bevorderen prettige buitenruimten (voldoende zonlicht verblijfsruimten, schone lucht, beperking buitenlawaai en windhinder, bereikbare groene buitenruimten). Een levendige, veilige, gezonde en comfortabele leefomgeving voor allen, zeker ook tijdelijk ingerichte gebieden. De (openbare) buiten ruimte is groen, aangenaam en (sociaal) veilig, daklandschappen worden verblijfsruimten. Een schone openbare ruimte (geen afval o.a. door inpandige berging).

De ligging van de Zuidas aan de Rijksweg vraagt bijzondere aandacht voor luchtkwaliteit en geluid (onder de grond brengen van A10 als start van DOK ontwikkeling). De ontwikkeling van de Zuidas veroorzaakt immers langdurige bouwactiviteiten en meer mobiliteit en verkeersbewegingen. Zuidas en bouwers leveren een maximale inspanning om bouwlawaai en andere bouwgerelateerde overlast te voorkomen. De luchtkwaliteit en het buitengeluid wordt gemonitord.

Gebiedsbrede strategieën: Klimaatverandering en duurzaamheid

Materialen

Bouw- en andere grote projecten hebben een plan voor materiaalvermindering, hergebruik en afvalvermindering. Vermindering van materiaalgebruik leidt tot reductie van transportbewegingen. Gebouwwontwerpen worden hierop afgestemd. Waar mogelijk kunnen prefab onderdelen elders worden geproduceerd.

Zuidas en bouwende partijen gebruiken duurzame materialen in de openbare ruimte en gebouwen en houden hiermee rekening bij inkoop.

Samenleving

Geïntegreerde gemeenschappen, goede sociale aansluiting, een sterk ontwikkeld gevoel van thuishoren. Communities en andere fora worden georganiseerd. Goede informatie over aard en duur van werkzaamheden. Een kwalitatief hoogstaande en gedifferentieerde woon- en werkomgeving aantrekkelijk voor chique en sjofel. Een afspiegeling van de maatschappij: betrokkenheid van burgers en bedrijven.

Biodiversiteit

Water, bomen en groen zijn alom gewaardeerde dragers van Zuidas. De inrichting van buitenruimten maakt een grotere biodiversiteit mogelijk. Een omgeving met een groene, natuurlijke uitstraling (verbetering natuurbeleving). Schoon en aantrekkelijk openbaar water waarin de condities goed zijn voor een grote rijkdom aan leven. Bomenkap wordt zoveel mogelijk beperkt en een bomenplan zorgt voor maximaal groene buitenruimten.

Economie

Een internationale toplocatie voor diverse economische sectoren en ondersteunende organisaties die hier duurzaam ondernemen. Een groeiende en gevarieerde werkgelegenheid, meer kansen en ambities voor de lokale gemeenschap. Grote dichtheden zorgen voor nabijheid en samenwerking. Kleinschaligheid, nieuwe initiatieven en innovatie wordt bevorderd. Kennis en ervaringen op duurzaamheidsgebied worden uitgewisseld en bevorderd.

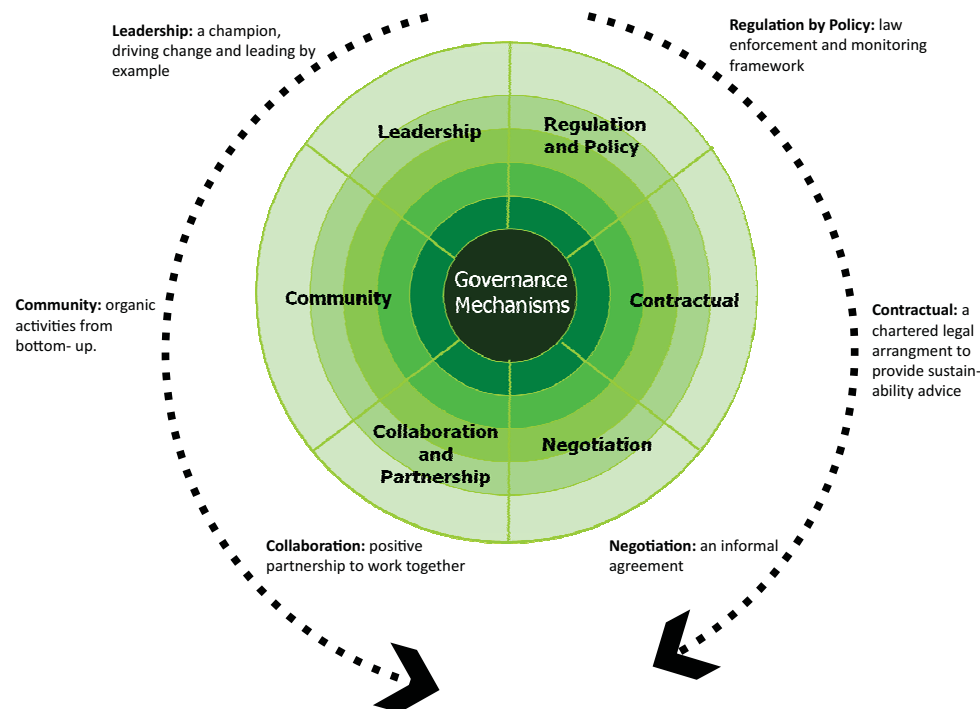

Mechanismen voor duurzame resultaten

Naarmate Zuidas verandert van een organisatie met de taak om nieuwe ontwikkelingen te realiseren in een organisatie met meer verantwoordelijkheden jegens de Zuidas-‘familie’ veranderen ook methoden om duurzaamheid te faciliteren. De behoefte aan mechanismen voor duurzame resultaten die verder gaan dan vertrouwen op wetgeving en die voorzien in meer samenwerking met een breed scala aan partners, neemt toe. Het is belangrijk dat Zuidas overweegt welke benadering of combinatie van benaderingen nodig is om op verschillende tijdstippen en in verschillende fases de gewenste resultaten te realiseren:

- Wetgeving en beleid: er wordt vertrouwd op wet- en regelgeving en de naleving daarvan, maar de doelstellingen van Zuidas en zijn huurders gaan vaak verder dan de wettelijke minimumvereisten.
- Contractueel: officiële juridische regelingen dragen bij aan duurzaamheid. Het duurzaamheid handvest voor Zuidas kan dienstdoen als vrijwillig contract.
- Leiderschap: een van de belangrijke rollen van Zuidas om verandering te sturen, een voorbeeldfunctie, capaciteit te bouwen en meer zelfbeschikking op alle niveaus.
- Onderhandeling: het creëren van consensus door middel van een informele overeenkomst en/of diplomatie.
- Samenleving: organische activiteit gegeneerd binnen de Zuidas- ‘familie’, gericht op hetzelfde doel en gedeelde wens om duurzame resultaten te initiëren als een gevolg van persoonlijke of zakelijke drijfveren.
- Samenwerking: een positieve samenwerking met een breed scala aan belanghebbenden die hetzelfde voor ogen hebben en daar samen aan werken.

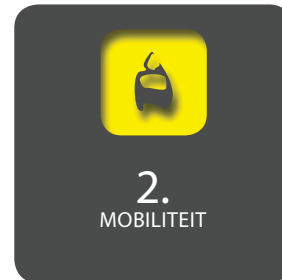
Mechanisms to aid delivery

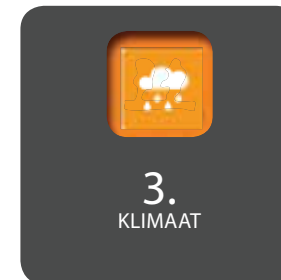
Gebiedsbrede strategieën: Klimaatverandering en duurzaamheid: overzicht

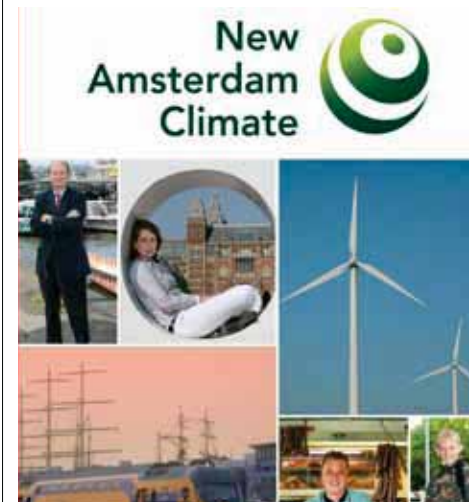
- Alle nieuwbouw in 2015 geheel CO2 neutraal (gebouwgebonden energie)
- Maximale inzet op besparing en on-site opwekking van energie
- Aansluiting van alle gebouwen op alternatieve methode koeling of verwarming
- Masterplan WKO gehele Zuidas
- Slim energienetwerk systeem bevordert besparing en uitwisseling van overschotten
- Energie Verbruikers Vereniging Zuidas wordt opgericht die gezamenlijk groene stroom inkoop.

- Afname aandeel autoverkeer tot 20% in 2020
- Aandeel elektrisch vervoer neemt sterk toe, realisatie 1000 elektrische laadpunten uiterlijk in 2016
- Verbetering OV netwerk (spoorverdubbeling, NZ-lijn metro)
- Aantal fietsenstallingen nabij stations verdubbelt
- Overlast door (bouw)verkeer wordt beperkt (management bouwlogistiek en bouwplaatsen)

- Gebouwen, buitenruimten, watersystemen bestand tegen klimaatverandering
- Reductie van CO2 uitstoot
- Openbare ruimten en daken dragen bij aan het vertragen van regenwater afvoer
- Watersysteem robuust en bestand tegen klimaatverandering
- Buitenruimte met veel groen beperkt het urban-heat-effect

- Stedenbouwkundige plannen en inrichting bevorderen prettige buitenruimten (zonlicht, schone lucht, beperking buitenlawaaï en windhinder, meer groen)
- Levendige, veilige, gezonde en comfortabele leefomgeving, ook tijdelijk
- Daklandschappen worden verblijfsruimten
- Schone openbare ruimte, inpandige afvalopslag
- Bouwlawaaï verkeer minimaliseren
- Monitoring van luchtkwaliteit en buitenge-luid

5. MATERIALEN

- Opdrachtgevers maken plan materiaalvermindering, hergebruik en afvalvermindering
- Minder materiaalgebruik zal leiden tot reductie transport
- Gebruik duurzame materialen in openbare ruimte en gebouwen

6. SAMENLEVING

- Geïntegreerde gemeenschappen, goede sociale aansluiting
- Bevordering communities
- Hoogstaande en gedifferentieerde woon- en werkomgeving

7. BIODIVERSITEIT

- Inrichting buitenruimten (water, bomen, groen, etc) leidt tot grotere biodiversiteit en verbetering natuurbeleving
- Beperking bomenkap, bomenplan bevordert groene buitenruimten

8. ECONOMIE

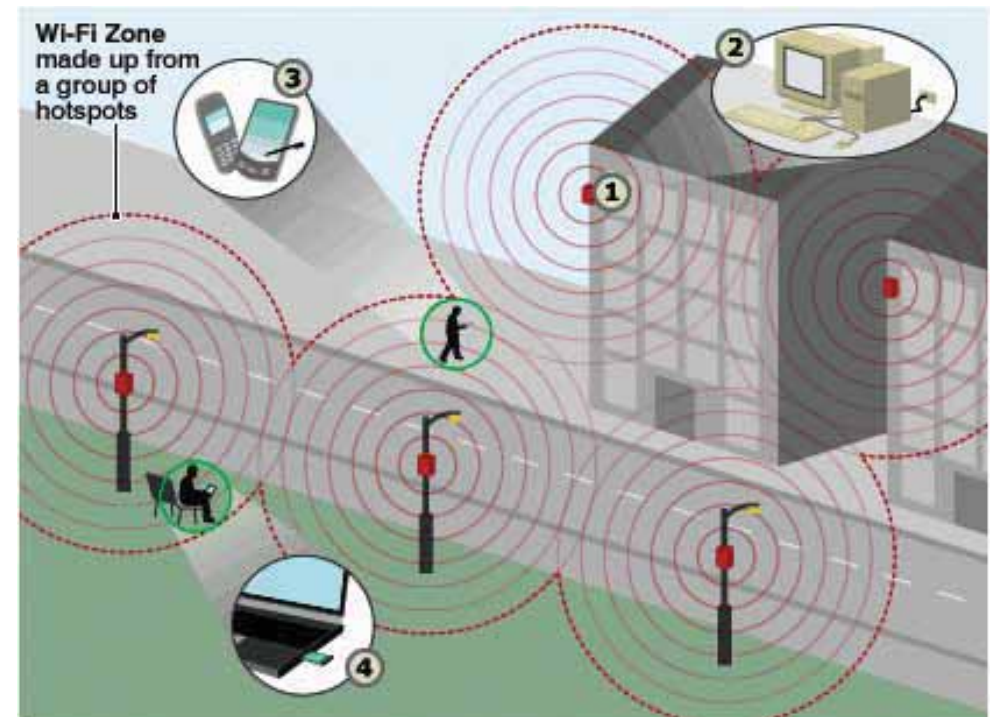
- Internationale toplocatie voor duurzaam ondernemende bedrijven
- Groeiende en gevarieerde werkgelegenheid
- Grote dichtheden zorgen voor nabijheid en samenwerking
- Bevordering kleinschaligheid, nieuwe initiatieven en innovatie
- Uitwisseling kennis en ervaringen op duurzaamheid gebied
- Focus op het nieuwe werken en het nieuwe wonen

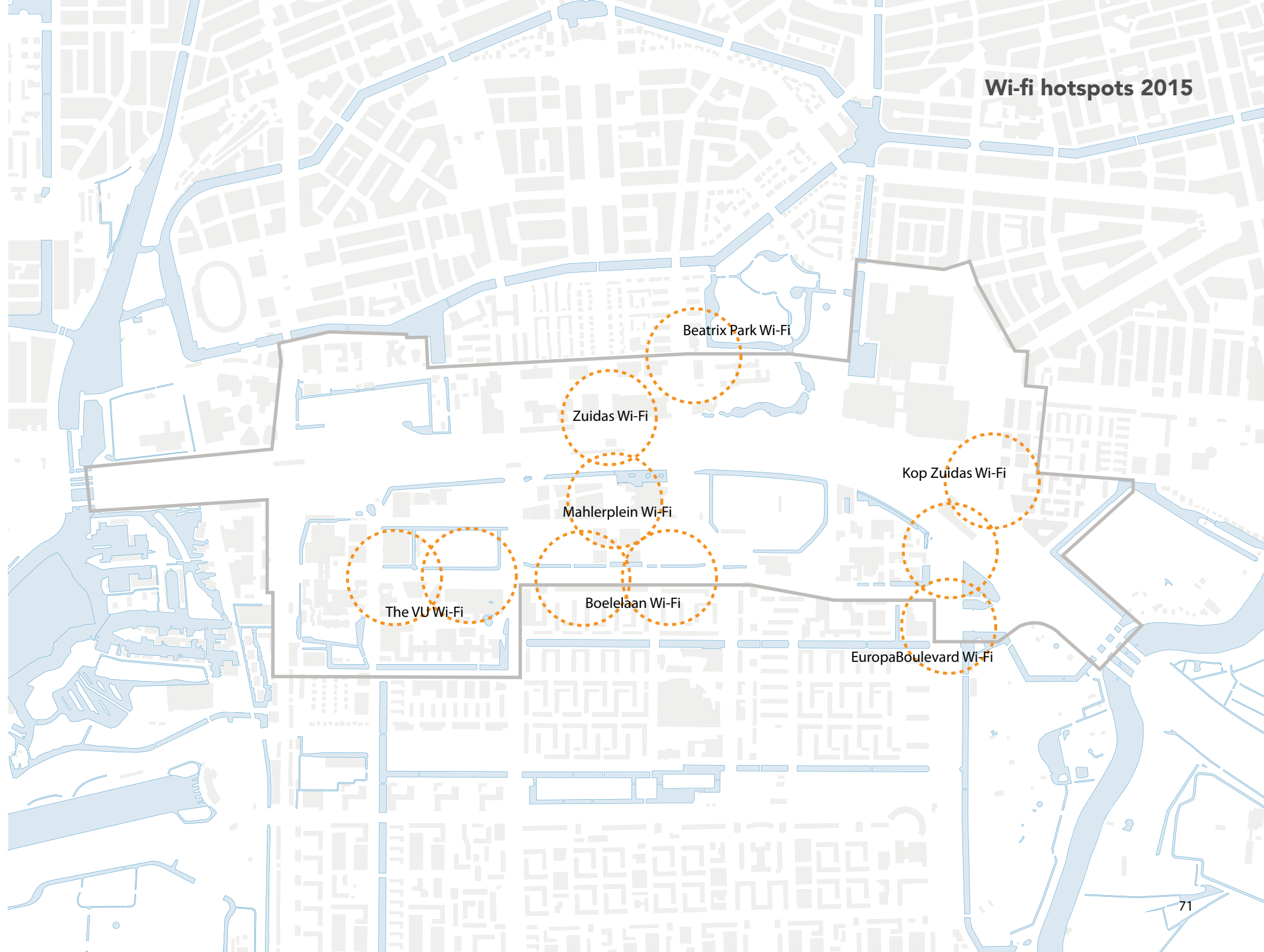
Gebiedsbrede strategieën: Informatie technologie

Wi-Fi-hotspots

Zuidas biedt de mogelijkheid om een netwerk van WiFi hotspots te integreren in de openbare ruimte. Directe toegang tot informatie betekent een aanvulling op de openbare ruimte, doordat parken en pleinen belangrijke toegangspunten tot internet worden. Een speciale Zuidas-applicatie kan actuele informatie verschaffen over restaurants, cafés, theaters, bioscopen en andere gelegenheden in de omgeving.

Wi-fi hotspots 2015

Gebiedsbrede strategieën: Informatie technologie

Een slimme wijk

Zuidas moet ernaar streven de eerste ‘slimme’ (smart) wijk in Amsterdam te zijn. Een slimme wijk is een wijk waar de aansluitingen en structuren tussen de verschillende stadssystemen duidelijk, eenvoudig, responsief en zelfs smeedbaar zijn door hedendaagse technologie en ontwerp. Burgers worden niet alleen betrokken bij en geïnformeerd over de relatie tussen hun activiteiten, de buurt en het ecosysteem van de stad als geheel, maar worden daarnaast actief gestimuleerd om de Zuidas te beschouwen als iets wat zij gezamenlijk op hun eisen kunnen afstemmen, zodat deze efficiënt, interactief, interessant, aanpasbaar en flexibel wordt.

Een nieuwe stedelijke gebruikerservaring

De stedelijke infrastructuur bevat tegenwoordig smartphones, draadloos internet, netbooks en tablets, mediaschermen, sensor netwerken, slimme meters, chips met radio identificatie en dergelijke, die samen de basis vormen voor een rijke gebruikerservaring, inclusief sociale media zoals Twitter en Foursquare, ‘apps’, plattegronden, ‘augmented reality’ en zogenaamde e-overheidsdiensten.

Een slim elektriciteitsnet

De ontwikkeling van nieuwe technologieën voor energieopslag verloopt snel en zal leiden tot het ontstaan van intelligente elektriciteitsnetten. Er wordt weleens een vergelijking gemaakt tussen slimme energienetwerken en de innovatie in het bedrijfsleven die in de jaren negentig tot overbelasting van internet leidde. De energiebronnen van de Zuidas zullen enigszins op internet lijken. Het distributiemodel en de energieopslag zullen veel omvangrijker en meer verspreid zijn dan nu en daardoor een breed scala aan services kunnen bieden. Het nieuwe systeem is zodanig ontworpen dat overtollige energie als gevolg van grote overproductie gemakkelijker kan worden opgeslagen. Deze nieuwe infrastructuur biedt talloze mogelijkheden voor nieuwe bedrijfsmodellen. Net zoals internet voor nieuwe mogelijkheden heeft gezorgd, kunnen consumenten dankzij speciale apparatuur en tools voor het slimme elektriciteitsnet hun energieverbruik beter controleren en beheersen.

De strategie gericht op de transformatie van Zuidas in een ‘slim district’ zal moeten voorzien in een overkoepelend kader voor stedelijke informatievoorziening, gericht op de volgende twee activiteiten:

- Gegevens tastbaar maken door het creëren van ontwerp gestuurde interventies;
- Burgers in real time van gegevens over stedelijke activiteiten voorzien door middel van webservices, mobiele telefoon services, installaties met architectuur en infrastructuur, van analytische weergave tot openbare kunst.

'This Is *Zwidas* dashboard

A customisable dashboard for staff, which sits 'on top' of existing systems and presents a real-time update on information relevant to them. Pervasive distribution means that staff get used to 'living with data'.

THIS IS YOUR *Zwidas* IN REAL TIME

'Real-time' data in fast-moving newsfeed/ticker, drawing from business systems, external websites, buildings, sensors &c.

Aggregates existing systems (i.e. CoM service requests aka "SRs" and equivalent) into one overall view.

RELEVANT TWEETS

Q-2 TMP 25°C

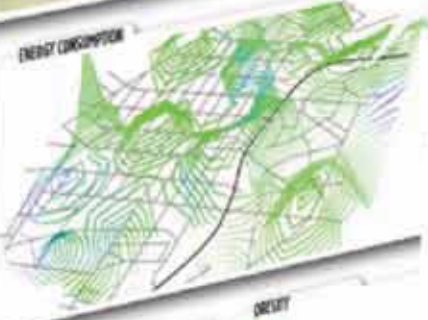
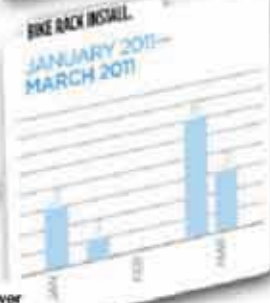
OUTSIDE TMP 29°C

NEXT APPOINT. 09:30
ROB ADAMS

WEB REFERENCES
"City of Melbourne '1200 Buildings' scheme rolls-out"
The Age
"Melbourne begins to transform 'sprawled city'"

Map-based navigation available for data-sets with location information.

"Slower-moving" data is lower down the screen.

Dashboard modules are fully customisable to user, drawn from constantly updated suite managed by CIO functions.

Checklist ZIPS

zuidas integrated placemaking strategy

Ontwerpprincipes

Probeer vanaf het begin een levende stad te creëren
Beschouw het als een deel van Amsterdam, een plek in de wereld
Richt je altijd op het creëren van een gevoel van volledigheid
Ontwikkel het project aan de hand van geïntegreerde planning en ontwerp
Streef duurzame, flexibele en aanpasbare ontwikkeling na
Zorg voor complexiteit met volledigheid
Creëer een ruimtelijke hiërarchie waarbinnen de straat een verblijfsruimte is
Identificeer programmeerbare openbare ruimtes
Versterk de bestaande visie
Neem de verantwoordelijkheid voor meetbare prestaties (performance)

Gebiedsbrede strategieën

Integratie met de stad
Stadsplattegrond
Openbare ruimte
Inrichting en beplanting
Verkeer en bereikbaarheid
Voedsel en landbouw
Kunst en cultuur
Grondgebruik
Klimaatverandering en duurzaamheid
Informatietechnologie

Kernvraag

Is het deelgebied aangesloten op de nabijgelegen gebieden?
Is het voorstel afgestemd op het basisplan stadsplattegrond?
Hoe zijn de connectiviteit, kwaliteit en variëteit aan functies binnen de openbare ruimte?
Hoe sluit het project aan op de beschreven inrichting- en beplantingstrategie?
Is er rekening gehouden met het bestaande en het geplande mobiliteitsnetwerk?
Is in het deelgebied sprake van (stedelijke) landbouw als tijdelijk grondgebruik?
Is het deelgebied voorzien van openbare kunst?
Hoe is de verhouding tussen de verschillende vormen van grondgebruik in het subgebied?
Wordt in het deelgebied rekening gehouden met het plan voor klimaatverandering van Amsterdam?
Is het deelgebied voorzien van WiFi zones of informatieschermen?

Colofon

Dit rapport is het resultaat van overleg en samenwerking met verschillende partijen in de periode juni 2010 tot en met februari 2011. De betrokken partijen zijn Dienst Zuidas, ARUP, DRO en DIVV.

Opdrachtgever: Dienst Zuidas

Productie: DRO/ARUP

Amsterdam, april 2011

ZIPS

ZUIDAS INTEGRATED PLACE MAKING STRATEGY

Zuidas